

NOVO MESTO

PIŠE PRIHODNOST.

Glasilno Mestne občine Novo mesto,
številka 2, junij 2022

Zdravje kōt najvišja vrednota

Pestro investicijsko obdobje

Intervju: Bogdan Fink, direktor dirke Po Sloveniji



0 naslovnici
Maja Luna in Artillero v
Konjeniško šolsko športnem
centru v Češči vasi.

KAZALO

3	Uvodnik	23	Starostniki brezplačno na mestne avtobuse
4	Županova kolumna	23	Za aktivno mobilnost starejših
5	Skrb za zdravje občanov	24	Razgledna ploščad zvonika stolne cerkve sv. Nikolaja
6	Intervju: Bogdan Fink, direktor dirke Po Sloveniji	25	Sotočje treh studencev
8	Poletne vadbe v fitnessih na prostem	26	7. Praznik situl
9	Za najmlajše s prenovljenimi igrišči in počitniškimi aktivnostmi	27	Poletje pred Gogo
10	Poletju odpiramo vrata	28	S knjigo za zdravje
11	Krka živi!	30	Med njimi ni nikogar s kislim obrazom
12	Reportaža s Festivala cvička	32	Z ekološko pridelavo do več zdravja
14	Kronika občinskega sveta	33	Unukova partijo šaha odigrala z robotom
15	Prispevki svetniških skupin	34	Matjaž bo kolesaril za ALS obolele
18	Novomeški kolaž	35	Križanka
20	Številni projekti nadgradnje cestne in kolesarske infrastrukture		



Novo mesto

Glasiło Mestne občine Novo mesto

UREDNIK

Jure Marolt

KOORDINACIJSKI ODBOR

Tina Cigler, Peter Žunič Fabjančič, Saša Sršen Urban Kramar, Nataša Jakopin, Sandra Boršič in Monika Gabrič Simon

NASLOVNICA

S. M.

JEZIKOVNI PREGLED

Monika Cerinšek in Jožica Jožef Beg

PRODUKCIJA

KONVIKT, Novo mesto

SPLETNA STRAN

www.novomesto.si

NAKLADA

13.500 izvodov

IZDAJATELJ

Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA

Župan Mestne občine Novo mesto

JUNIJ 2022

ISSN C508-4547

> Jure Marolt



SVETLOBA JE TU, DA OSTANE

Sam nimam občutka, da čas prehitro teče. Dokler ne vidim svojih otrok. Otroci odrasčajo, odrasli se staramo. Krog življenja. S tem nimam težav. Svoje staranje sem sprejel, odrasčanje otrok še moram. Dejstvo je, da se starostna meja prebivalstva vztrajno premika. In moja velika želja je, da živim dobro in polno vse do konca.

Seveda to ni le v mojih rokah, veliko pa je. Ko se človek zavestno odloči, da hoče »več od lajfa« v vseh pogledih, mora prevzeti tudi odgovornost za to svojo potezo. To pomeni, da išče dobro in zdravo v vseh segmentih. Prehranjevanje, gibanje, miselnost, čustvovanje. Vse, kar nas soustvarja, torej. Če hočem tudi otroke naučiti, kaj in kako dostopati do polnega življenja, jim moram najprej biti za zgled.

Ta sveti gral življenja pa je dosegljiv. Še zdaleč ni neuresničljiv. Vendar moramo za kaj takega najprej sebe postaviti na prvo mesto. Ko se prenehaš ubadati z mnenjem drugih in željo po ugajanju vsem, je vse neskončno lažje. Pomen duševnega zdravja je tukaj prepogosto in povsem neupravičeno spregledan. Šele ko je človek zadovoljen v svoji koži, lahko veliko doseže tudi v interakciji z drugimi. Po domače povedano; če sebe nimaš rad, zakaj bi te imeli drugi?

Zdrav način življenja se začne z majhnimi koraki. S spremembo v miselnosti. Najprej v glavi. S tem ne smemo biti obsedeni, ampak to mora postati sestavni del naše biti. Do takšne mere, da o tem sploh ne razmišljamo. Da nam tovrstna dejanja postanejo samoumevna. Da znamo ceniti malenkosti in se ne obremenjevati s stvarmi, na katere nimamo vpliva.

Ko to pišem, imajo vrabčki pod mojim odprtih oknom koncert.. Tudi to je ena



lepa lastnost življenja. Da ti podarja stvari, za katere sploh ne veš, da jih rabiš, dokler jih ne dobiš. Potem pa ima vse svoj smisel.

Pred nami je poletje. Najbolj ležeren letni čas, vsakoletno darilo življenja. Zavestno se trudim, da vsaj na morju prevzamem miselnost domačinov, ki sem jim po navadi nikamor ne mudi, ki uživajo v šumenju valov, lenobnem dnevu in pozni večerji. Na dopustu si vedno lahko privoščimo malo več. Torej se spet vračam na skrb zase; ne spreglejmo je!

Verjamem, da gresta zdravo in dobro z roko v roki. Torej, če je naša želja dobro, polno življenje, potem iščemo, zasledujemo in tudi hrepenimo po zdravem. Na vsakem koraku, za vsakim ovinkom. Ko ponotranjimo, da sta ta dva pojma neločljivo povezana, bomo stremeli po zdravem, ker se zavedamo, da bomo potem živeli tudi dobro.

Lenobno nedeljsko popoldne bom izkoristil za sprehod. Z otroki, kakopak, ki so najbolj zabavni in spontani. Gremo tja, kamor nas bodo odnesle noge. Tam, kjer bo lenobno ležal kakšen muc. Ali tja, kjer imajo prijatelji vrtno palčke pred hišo. Morda gremo nabrat rožice, morda deževnike, kdo ve. Vem le to, da sedaj grem. Vse dobro vsem in do snidenja/tipkanja.



NOVO MESTO OB BOKU NAJPRODORNEJŠIH



Mag. Gregor Macedoni, župan

Svet se spreminja. In spremembe so najhitreje v mestih. Zaradi hitrega naraščanja prebivalstva postajajo mesta tako izziv (problem) kot priložnost za rešitev, saj se odgovori na največje izzive našega časa najhitreje razvijajo ravno v urbanih sredinah. Eden najboljših dogodkov, ki združuje najdržnejše nosilce sprememb našega časa, pa naj bodo to odgovori na solidarnost v malih skupnostih, na spreminjajočo se podobo naših prometnih ulic, ponovne uporabe raznolikih materialov ... vse to je konferenca »Urban Future«. Letos je potekala v manjšem švedskem mestu Helsingborg. Tovrstni dogodki so najboljše priložnost, da ocenimo, kako znamo na sodobne izzive odgovarjati v naši lokalni skupnosti, kje je Novo mesto glede na najprodornejše.

Številka ena med vsemi temami je boj proti podnebnim spremembam. Tako energetska kriza kot že zelo izrazite posledice podnebnih sprememb so nekaj, kar nas mora zaposlovati tukaj in danes. Vgrajevati moramo rešitve in odgovarjati na globalne izzive, ki pa so tudi zelo konkretno naši. Račun za plin, elektriko, gorivo na bencinski črpalki ... vse to je nekaj, kar je posledica dogajanja nekje daleč, pa vendar zelo konkretno zaznana v naših denarnicah. Zato se moramo odzivati. Tako je npr. občinski svet spremenil odlok, ki bo omogočal večstanovanjskim zgradbam uporabo električnih toplotnih črpalk (do sedaj zgolj plin). Načrtujemo prve daljinske toplovodne sisteme, ki bodo izkoriščali lesno biomaso, ki je naš, avtohtoni energetski vir, ob pravilni uporabi pa jo lahko izkoristimo na način, da ne pušča posledic z onesnaženjem zraka.

Zelo veliko projektov v mestih po vsem svetu je na področju trajnostne mobilnosti. To so projekti, ki ulice spreminjajo v prijazne površine za pešce in kolesarje ter dajejo prednost koridorjem za javni promet pred osebnimi avtomobili. Zato sem vesel, da se pričinja prostorsko umeščanje dvotirne elektrificirane železniške proge med Ljubljano in Novim mestom. Gre za projekt, ki zastavlja sprejemljive potovalne čase na tej razdalji, ki bodo krajši od ene ure, kar pa je zelo jasna alternativa prevozu z osebnim avtomobilom. Novost je tudi s 1. junijem brezplačen mestni prevoz za upokojence in invalide. S strani mestne občine že imamo pred leti podane pobude, da bo možno mesečno karto mestnega prevoza uporabljati tudi za prevoz z vlakom (na postajah znotraj občine) in na regionalnih mestnih linijah (na postajališčih znotraj mesta), vse bližje smo tudi pilotni izvedbi »javnega prevoza na zahtevo«, ki bo nekaj vmes med linijskim avtobusnim prevozom in taksi storitvijo. Samo z združevanjem potnikov namreč dobimo trajnostno sprejemljivo javno prevozno storitev.

Ob vseh pomembnih infrastrukturnih projektih pa ne smemo pozabiti na to, da temelj mestne občine predstavljajo občani in da prav zaradi njih skrbimo za vsakodnevno kvalitetno delovanje vseh javnih

servisov – vrtcev, šol, zdravstvenega doma, knjižnice, športne infrastrukture, gledališča, gasilcev, vodooskrbe, odvoza in predelave smeti, mestnega potniškega prometa, vzdrževanja cest, javne razsvetljave in še bi lahko naštevali. Vsi navedeni sistemi imajo za sabo ljudi, ki vsakodnevno delajo za dobro vseh nas občanov, od najmlajših do najstarejših.

Vsem nam občanom pa je letos namenjenih veliko, res veliko prireditev. Morda se nam zdi, da jih je veliko, ker smo raznoliko dogajanje zadnji dve leti zelo pogrešali. In vesel sem, da smo s svojo udeležbo na dosedanjih prireditvah pokazali, da tovrstno dogajanje potrebujemo. Festival cvička je uspel. Tako je Novo mesto pokazalo, da smo prestolnica Dolenjske in da je cviček pomemben simbol in je »naš« (kot je zapisal T. Pavček). Od nas vseh, ki nas povezujejo vinske gorice od Litiije, Šmartnega in Ivančne Gorice na eni strani, do Brežic in Sevnice na drugi strani. Ponosno smo se veselili že 50. izvedbe Tedna cvička, vrnitve študentske Cvičkarije in nove dimenzije izvedbe Pop Up Wine festivala. Tako kot smo se radostili plešočin maturantov na Glavnem trgu in množičnega obiska na Odprti kuhinji. Prihajajoči konci tedna obetajo nove izjemne priložnosti za obisk in druženje: Praznik situl, zaključna etapa Dirke po Sloveniji (z zaključnim krogom po Trški gori), Skoki v Krko ..., veliko se bo dogajalo tudi po vseh naših krajevnih skupnostih.

Konec junija bomo še bolj z zanimanjem zrlili na naše prelepo mesto, pa tudi na prelepo okolico z obdelanimi grički in gozdnato valovito pokrajino, in sicer z razgledne ploščadi kapiteljskega zvonika. Prav je, da smo zahtevni in da se želimo razvijati ob boku najprodornejših ter da smo na koncu tudi ponosni na vse, kar imamo in kar bomo še imeli. Naj bo tudi prihajajoče poletje v znamenju druženja in skupnega veselja.



> Saša Sršen, Mestna občina Novo mesto

SKRB ZA ZDRAVJE OBČANOV

Zdravju, ki sodi med najpomembnejše osebne, a hkrati prevečkrat spregledane vrednote, v novomeški lokalni skupnosti že dalj časa posvečamo pozornost z občinskimi projekti in društvenimi programi s področja zdravstvenih dejavnosti, vključujoč tako duševno kot fizično skrb za telo. Zdrav način življenja je smernica, ki jo na novomeški občini želimo približati svojim prebivalcem z javnimi razpisi in podporo nevladnim organizacijam, predvsem pa z vlaganjem v lastno infrastrukturno mrežo rekreacijskih površin.

Na Mestni občini Novo mesto prek javnega razpisa vsako leto **sofinanciramo programe in projekte na področju socialnega in zdravstvenega varstva**, letos bo finančno pomoč prejelo kar 55 nevladnih organizacij, pri čemer je v ospredju skrb za preventivno zdravstveno oskrbo občanov in občank. Da bo Novo mesto (p)ostalo zdravo mesto, se bomo spodbujanja h gibanju, ki je bilo v času epidemije predvsem med osnovnošolci in dijaki občutno zapostavljeno, lotili proaktivno in **med mladimi z različnimi vsebinami promovirali zdrav, aktiven slog življenja**. Letos bomo temu namenili več kot 50 tisoč evrov - mladim bomo približali že obstoječe programe gibanja, slednje bomo tudi nadgradili,

mladino pa bomo nagovorili tudi z ozaveščevalno kampanjo o pomenu fizične aktivnosti.

Miselnost, da je zdrav način življenja prava smer za prihodnost novomeške lokalne skupnosti, je vidna tudi v investicijskih projektih, s katerimi občanom omogočamo dostop do mnogoterih površin za gibanje. Obstoječe omrežje trajnostno naravnanih postajališč GoNM in kolesarskih poti kontinuirano dopolnjujemo, kmalu bo tako zaživelo **novi postajališče GoNM na Otočcu**, v nastajanju pa sta že **kolesarski povezavi Krka – Žihovo selo in Drska – Bršljin** po Ulici Slavka Gruma, kolesarjem (in pešcem) pa bosta namenjeni tudi **brvi**

Irča vas in Loka – Kandija. Smotrnost in celovitost brvi Loka – Kandija na občini povečujemo še s povezavo na **pešpot ob potoku Težka voda**. Tek, sprehod, kolesarjenje ali odklop od skrbi so mogoči tudi na **večnamenski poti ob Levičnikovi cesti**, ki se je z novim krakom priključila še na Kandijsko cesto, podobna pot pa je načrtovana tudi na relaciji **Mali Slatnik – Petelinjek**. Kolesarjenje se bo okrepilo še na bodoči **kolesarski poti Novo mesto – Straža**, sprehajanje na **pešpoti Portoval**, k rekreaciji pa bo bistveno pripomogel tudi **bazenski kompleks v Češči vasi**, ki stoji ob biseru novomeške športne infrastrukture – Olimpijskem centru Novo mesto.





BOGDAN FINK, DIREKTOR KOLESARSKEGA KLUBA ADRIA MOBIL IN ORGANIZACIJSKI DIREKTOR DIRKE PO SLOVENIJI

»V NARAVI ČLOVEKA JE, DA TEKMUJE!«

Bogdan Fink je direktor novomeškega kolesarskega kluba, ki je že vrsto let najuspešnejši kolesarski kolektiv pri nas in v letošnjem letu praznuje svojo petdesetletnico.

Ob tem je tudi alfa in omega dirke Po Sloveniji, ki je danes eden največjih vsakoletnih športnih dogodkov pri nas. Kolesarji bodo morali premagati 792 kilometrov dolgo traso, kjer jih čaka skupno 9.152 višinskih metrov. Cilj bo, kot je postala že prijetna tradicija, na novomeškem Glavnem trgu.



Dirka Po Sloveniji je tu. Kako izgleda zadnjih nekaj tednov pred njo, kako se pripravljate?

Delo v Kolesarskem klubu Adria Mobil ni samo dirka Po Sloveniji. Delamo z vsemi selekcijami v klubu, želimo dobre kolesarje in vzgoja kolesarjev je za nas ključna. Pri članski ekipi so res najpomembnejši rezultati, pri mlajših pa prav vzgoja. Torej ni pomembna le dirka Po Sloveniji; nedolgo tega smo imeli državno prvenstvo na Gačah, organizirali smo maraton po dolini reke Krke in veliko drugih prireditev. Res pa je, da je največ pozornosti posvečeno projektu dirke Po Sloveniji, ki je naš največji organizacijski zalogaj.

Kolesarska dirka Po Sloveniji je postala velik športno-turistični dogodek, Slovenija pa je trenutno kolesarska velesila. Kdo od odličnih domačih kolesarjev bo vrtil pedala na dirki?

Številka 1 svetovnega kolesarstva, Tadej Pogačar, je zopet zagotovo eden od favoritov za končno zmago. Poleg njega so tu še Luka Mezgec, Jan Tratnik in Matej Mohorič. Razen Rogliča bodo skoraj vsi »glavni« prišli na dirko Po Sloveniji in to je odlična priložnost za vse gledalce, da pozdravimo te naše zvezde, te »face«, ki po navadi dirkajo le v tujini. Pogačar, recimo, je bil dve leti najboljši mladi kolesar dirke. Zanimivo je, da je bil na tej dirki

trikrat četrti, preden je tu zmagal. Tako da je zmagal Tour de France, še preden je zmagal dirko Po Sloveniji. Takšen šampion, kot je, je moral zmagati tudi doma.

Kljub temu da ti kolesarji tekmujejo in zmagujejo na nekaterih največjih svetovnih dirkah, se redno vračajo na »domačo« dirko. Zakaj?

Tu se pri vseh kolesarjih kaže izredna veličina in razgledanost naših fantov, ki se radi vračajo domov, ker si želijo tekmovati v Sloveniji. Na tem nivoju jim to omogočata samo kolesarska dirka Po Sloveniji in državno prvenstvo. Pomembna je tudi velika vloga staršev in trenerjev, ki so jih tako vzgojili, da

niso pozabili, od kod prihajajo. To je zame kot Slovenca izredno pozitivno, da kljub temu, da so kolesarji svetovnega ranga, svetovne zvezde, ne pozabijo, kje so doma. Hkrati je dirka Po Sloveniji tudi dobra priprava za vse ostale dirke in tako fantje poskrbijo tudi za promocijo Slovenije, kar je spet en pomemben vidik te dirke. Naši fantje so v kolesarskem športu res naredili veliko za Slovenijo.

Zmagati na dirki Po Sloveniji zdaj je drugače kot pred desetimi leti. Tokrat nas čaka pet težkih in razgibanih etap ter veliko zanimivih novosti. Kaj lahko pričakujemo?

Trasa dirke je zahtevnejša kot lansko leto, etape so tehnično kar naporene in raznovrstne, tako da bo tu priložnost za vse tipe kolesarjev, naj bo to sprinter, gorski kolesar ali kaj drugega. Moraš biti kompletni kolesar, če hočeš zmagati, zato smo tudi v zadnji etapi dirke s ciljem v Novem mestu uvrstili vzpon na Trško goro, ki je nekaj novega. Ozka cesta, strm vzpon, ki lahko tudi odloči dirko. Ne smemo pozabiti, da so vedno kolesarji tisti, ki naredijo dirko.

Kaj je bil prelomni trenutek za dirko Po Sloveniji, kdaj je postala pomemben dogodek na svetovnem kolesarskem koledarju?

Mislím, da je bilo to leta 2017, ko smo se vsi, ki smo vpeti v dirko – na čelu z Adria Mobil, brez katere te dirke ne bi bilo, tukaj pa igrajo zelo pomembno vlogo tudi Slovenska turistična organizacija in ostali partnerji – odločili, da želimo nekaj več. Ko smo začeli s prenosom dirke na Eurosportu, je šlo vse skupaj za dva, tri razrede višje. Vedeti moramo tudi, da je z vsemi prostovoljci, z vsemi redarji ob trasi in ostalimi v organizacijo dirke vpetih od 2500 do 3000 ljudi. Ob tej priložnosti se jim lahko samo iskreno zahvalim.

Kaj vam z organizacijskega vidika pri dirki pomeni največ?

V zadnjih letih je prisoten res pozitiven nacionalni naboj, naj gre za gledalce ob progi ali ostale, ki z neverjetnim navijanjem, številom zastav in drugih naših nacionalnih simbolov pripravijo neverjetno vzdušje. Ljudje so kolesarsko dirko Po Sloveniji vzeli za svojo. To je pravi slovenski dogodek, tukaj smo mi doma!

Kolesarski klub Adria Mobil vedno stremi tudi po rezultatskih uspehih. Kakšna so realna pričakovanja od letošnje članske ekipe?

Imamo prenovljeno, mlado ekipo z nekaj izkušenejšimi kolesarji. Želimo si, da se z zmagami vrnemo v čas Primoža Rogliča, Marka Kumpa in Dušana Rajoviča. Vemo, da bo to težko, a zaupamo fantom, ki so v ekipi, da se bodo temu približali. Zadnje leto smo imeli nekaj oscilacij, nekaj vzponov in padcev, ampak zadeva gre na bolje.

V članski ekipi Adrie Mobil vedno pomembno vlogo igrajo tudi domači kolesarji. Vsak uspeh doma vzgojenega kolesarja je še toliko več vreden, kaj ne?

Mladi, doma vzgojeni fantje, so jedro ekipe in to je za nas zelo pomembno. Naš kolesarski klub, ki v letošnjem letu praznuje svojo petdesetletnico, je bil vedno dober v vzgoji mladih. V svoji zgodovini smo imeli nekaj odličnih fantov, ki so se izkazali doma in v tujini. Trudimo se, da imamo čim več mladih v klubu in iz njih poizkušamo potegniti največ. To pomeni, da lahko kasneje poskusijo svojo srečo tudi v tujini. Je pa res, da imamo sedaj med prvimi petimi kolesarji na svetovni kolesarski lestvici kar tri Slovence, kar je bilo pred leti nepredstavljivo. In tako so nekateri rezultati, ki so bili prej vrhunski, danes veliko manj posebni.

Kolesarstvo je trenutno v Sloveniji zelo popularno. A se to kaj pozna tudi pri znanju mladih za ta šport?

Imamo ogromno mladih, še več zaradi uspehov slovenskih kolesarjev. Kadar je treba otroke peljati na dirke, imamo sladke probleme. Tukaj brez staršev ne bi šlo; v teh najmlajših kategorijah nam

veliko pomagajo, naj gre za treninge ali dirke. Zato se jim res zahvaljujemo. Kolesarski šport je drugačen, nevaren, grob, surov in peljati 50 ali 60 otrok na cesto je drugače, kot pa da bi jih imeli v dvorani.

V naravi človeka je, da tekmuje. Lahko imaš odlično ekipo v kateremkoli športu, ampak če ta ne tekmuje, potem v tem ni smisla. Na tekmovanjih se dokažeš in napreduješ, če tega ni, govorimo o ljubiteljskem ali rekreativnem športu, to pa ni ključno za to, da se otroci priključijo določenemu športu. Šport je tekmovanje!

Kako pomemben je v tem pogledu tudi Olimpijski center v Češči vasi, ki ga kolesarji vseh starosti pogosto uporabljajo?

Mi velodrom koristimo v vseh kategorijah najmanj enkrat ali dvakrat tedensko, pozimi še večkrat. Gre zato, da je to »naš peskovnik«, kjer se otroci naučijo pedaliranja, vožnje v skupini, orientacije v prostoru ..., vse tisto, kar jim potem ogromno koristi na cesti. Tukaj je krožna steza, na pisti so kolesa brez prestav in zavor in imajo direktni prenos. To pomeni, da morajo otroci predvideti, kaj se bo zgodilo, po kateri strani ga bo kdo prehitel ... Tukaj pridobijo veščine, ki jim pozneje v rednem prometu pridejo izredno prav.

Na koncu le še to – kaj bo najzanimivejša zgodba letošnje dirke Po Sloveniji, kaj je tista češnja na torti?

Glede na to, da je tukaj neka res zanimiva zgodba Trške gore, tudi v povezavi s projektom Odprtih zidanic, in da gremo prvič po tej trasi, resnično verjamem, da bo to nekaj posebnega. Ljudje si bodo zapomnili zadnjo etapo kot pravi športni in turistični dogodek.



POLETNE VADBE V FITNESIH NA PROSTEM



Mihael Ivanuša

Na Mestni občini Novo mesto in Zavodu Novo mesto želimo občane in občanke spodbuditi k aktivnejšemu preživljanju prostega časa in okrepitvi gibalnih sposobnosti, predvsem pa nagovoriti mladino k pozitivnemu odnosu do zdravega načina življenja. Letošnje poletje boste lahko za kakovostno razgibanje tako mladi kot tudi starejši občani izkoristili zunanje fitnes naprave na šestih lokacijah v naši občini.

Za **samostojno vadbo** bodo na voljo nove fitnes naprave na Portovalu, na otroškem igrišču na Mestnih njivah, otroškem igrišču v Ločni, igrišču ob OŠ Bršljin, otroškem igrišču na Smrečnikovi ulici in na otroškem igrišču v Košenicah, na določenih lokacijah pa bo organizirana tudi brezplačna vodena vadba.

V juniju bodo **brezplačne vodene vadbe** in svetovanje o pravilni uporabi zunanjih fitnes naprav potekali trikrat tedensko med 17. in 19. uro na novih fitnes napravah v Portovalu, na večfunkcijski fitnes napravi na igrišču Mestne njive ter na fitnes napravah pri OŠ Bršljin, v času poletnih počitnic pa bodo vodene vadbe organizirane enkrat tedensko ob sredah. Točen raspored bo sproti objavljen na spletnih straneh Zavoda Novo mesto in Mestne občine Novo mesto.

ZA NAJMLAJŠE S PRENOVLJENIMI IGRIŠČI IN POČITNIŠKIMI AKTIVNOSTMI

Za družabno mladino in nadobudne otroke, ki radi preživljajo aktivne trenutke s prijatelji na prostem, stalno vzdržujemo in nadgrajujemo otroška ter športna igrišča. Osvežitev obstoječih igral izvajamo redno, do konca leta pa v sodelovanju s krajevnimi skupnostmi načrtujemo namestitev novih igral še na devetih igriščih v Mestni občini Novo mesto.

Z mestnimi in primestnimi krajevnimi skupnostmi bomo **do konca leta postavili nova igrala in naprave** na igrišču pri OŠ Bršljin, v Gorenjih Kamenjih v KS Bučna vas in na igrišču v KS Uršna sela, zamenjali pa bomo tudi košarkarske table na igrišču v KS Ločna - Mačkovec. Namestili bomo nova lesena igrala pri OŠ Stopiče, v KS Dolž pa poleg novih igral za otroke postavili še rusko kegljišče. Novo ograjo bomo uredili na igrišču v Vavpotičevi ulici v KS Bršljin, v KS Regrča vas postavili nova igrala, preplastili pa bomo še košarkarsko igrišče na Šegovi ulici v KS Drska. Vzdrževalna dela na otroških in športnih igriščih sicer potekajo intenzivno skozi celo leto, z namenom, da poskrbimo za

atraktiven videz in tudi za varnost igral, pa redno spremljamo njihovo stanje. Če ste sami opazili poškodovana igrala, nas lahko o tem obvestite z e-sporočilom na naslova druzbenedejavnosti@novomesto.si in info.zavodnm@novomesto.si.

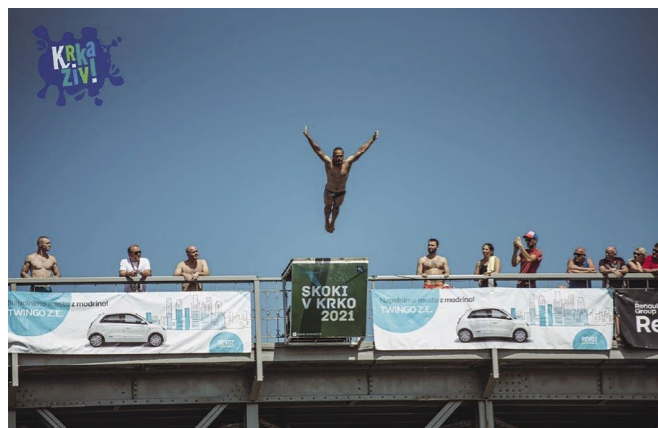
Za druženje otrok **med poletnimi počitnicami** bomo poskrbeli tudi s **širokim repertoarjem aktivnosti**, ki jih bomo do zaključka šolskega leta združili v zloženko. Slednjo bodo prejeli starši osnovnošolcev in zadnje starostne skupine v vrtcih, izbor pa bo obsegal več kot 40 počitniških aktivnosti.

Peter Žunič Fabjančič



POLETJU ODPIRAMO VRATA

Kakovostno preživljanje prostega časa je ena ključnih dejavnosti, ki zagotavljajo zadovoljstvo in zdravje, pa naj gre za rekreacijo telesa ali duha, in v Zavodu Novo mesto smo usmerjeni v pripravo vsebin, ki naše mesto in življenje Novomeščanov obogatijo tudi v poletnem času.



Po uspešni izvedbi abonmajske sezone, Festivala cvička in že 7. mednarodnega glasbenega festivala *Sem glasba, sem mesto* se pospešeno pripravljamo na dneve, ki jih bomo lahko preživljali pretežno zunaj ob Krki ali v starem mestnem jedru, večere pa sproščeno doživljali v družabnem in kulturnem vzdušju.

Dan odprtih vrat aktivnosti, povezanih s Krko, ki jih ponujajo različna društva, klubi in organizacije, združene v partnerskem projektu **Krka ŽIVI!**, se bo odvijal v soboto, 18. junija, takrat pa ste vabljeni tudi k ogledu 3. Sup pokala Slovenije.

Vsi ljubitelji adrenalinskih spektaklov si na koledarjih označite 10. julij. Takrat bodo namreč na Kandijskem mostu potekali že **8. Skoki v Krko**, letos izjemoma na nedeljo, saj smo pristopili v partnerstvo z Mestno občino Maribor in organizirali mini turnejo. V soboto se lahko odpravite v Maribor na ogled skokov v Dravo, v nedeljo pa isto ekipo petnajstih skakalcev spodbujate v Novem mestu. Skoke z 12 metrov visokega mostu si je najlepše ogledati z vodne gladine, zato je na mestu dobronameren nasvet, da si v naši izposojevalnici plovil na Mestni plaži čim prej rezervirate supe, kanuje in čolne.

V starem mestnem jedru bo 25. junija na ogled opera **Julija, opere večne ljubezni**. Primičeva Julija, dolgoletna muza in neuslišana ljubezen Franceta Prešerna, je zadnja leta svojega življenja prebivala v gradiču Neuhoof v Novem mestu. Opera v produkciji Zavoda Novo mesto – libreto je delo Igorja Grdine, glasba pa Aleša Makovca –, ki se zazre v Julijino doživljanje te ljubezni, je bila nekajkrat uprizorjena v Trdinovi dvorani Kulturnega centra Janeza Trdine, preden je turnejo ustavila epidemija. Razmere so nas spodbudile k razmišljanju o produkciji na odprtem in z veseljem vas vabimo, da si jo ogledate na Glavnem trgu v Novem mestu. Karte so na voljo na blagajni KCJT ali prek spleta na www.kcjt.si

Ko pomislimo na poletje, seveda ne moremo mimo jazza, ki se je v Novem mestu v enaindvajsetih letih, odkar poteka **mednarodna delavnica in festival Jazzinty**, dodobra udomačil. Tudi letos bomo gostili vrsto odličnih in mednarodno uveljavljenih jazzovskih mentorjev in izvajalcev, kot so Lionel Loueke, Sara Gazarek, Tomaž Gajšt, Wanja Slavin, Jason Lindner, Samo Šalamon, Panagiotis Andreou, Bojan Krhlanko in Patricija Škof. Novost produkcije 2022 bo fokus na fuziji jazz glasbe z elektroniko in sodobnimi glasbenimi praksami, ki na svetovni ravni pogostokrat vključujejo povezovanje jazz glasbe z moderno tehnologijo. Taka glasba zveni sveže, kreativno in predstavlja pomemben mejnik pri razvoju jazz glasbe nasploh. Fuzija jazza s hip-hopom, elektroniko, soulom in ostalimi žanri občinstvu na koncertih predstavijo vsestranskost jazz glasbe in jo postavijo v današnji čas, v leto 2022. Jazzinty 2022 predstavlja zvok mladosti in prihodnosti. Vse radovedne in jazzovske izkušnje željne vabimo na koncerte KGLB Ensemble / Salomea, Katom / Liun + Science Fiction Band, Rok Zalokar: Spaces VII, Maja Keuc feat. Jure Pukl Ensemble / Fun Fact ter seveda na tradicionalni zaključni koncert udeležencev po celotedenskem ogrevanju na večernih jamsešnih.

KCJT vas vabi na svojo ploščad še 3. julija, ko nas obišče **Gianni Rijavec z godalnim kvartetom**, 8. julija, ko bo nastopil mojster bobnov in naš someščan **Jaka Berger** v sklopu koncertnega cikla JAZZ IN TI, na Mestni plaži pa bo najlepše pop uspešnice vseh časov zaigral **Gašper Rifelj z bandom**.

Vse poletje ste vabljeni tudi v **Galerijo Kocka**. Trenutno je na ogled razstava Jožice Medle: Narava v človeku, do oktobra pa ji sledijo razstave Zorana Lesjaka (4. 7.–1. 8.), Boštjana Puclja (1. 8.–5. 9.) in Marije Rus (5. 9.–3. 10.). Vedno in povsod so z vami **KOOB Sessions**: www.youtube.com/koobsessions

Poletje bomo delovno izkoristili tudi za pripravo nove abonmajske in prireditvene sezone v Kulturnem centru Janeza Trdine, že zdaj pa vas prijazno vabimo k vpisu v septembru.

Vabljeni v našo družbo!

**INFORMACIJE, REZERVACIJE
IN NAKUP VSTOPNIC**



www.kcjt.si

**KC Janeza Trdine
kcjtnm**

064 22 09 22



Vabljeni na mestno plažo v Novo mesto!

Vabljeni ob reko Krko v prenovljeni lokal Krka živi, kjer se boste v poletnih mesecih hladili s koktejli, pivi in sladoledom. Za aktivne so na voljo supi in kanuji, za romantične duše pa leseni čolni, s katerimi se lahko zapeljete v smeri mestnega jedra ali proti Bršljinu. Ob lokalu in izposojevalnici plovil je na voljo tudi piknik prostor za najem.

Vabljeni na mestno plažo, ki je od mestnega jedra oddaljena le deset minut hoje.

- Dogajanje ob reki Krki
- Izposoja plovil (supi, kanuji, leseni čolni)
- Piknik prostor za najem
- Plesni večeri
- Koncerti
- Kotiček za otroke
- Sladoled in sladoledne kupe
- Koktejli
- Tematski večeri



Vse dodatne informacije:

visitnovomesto.si
FB: @krka.zivi

INSTAGRAM: @krka_zivi

Naslov: Mestna plaža, Topliška cesta 2c, Novo mesto
Kontakt: 064 12 99 22

REPORTAŽA S FESTIVALA CVIČKA

Zadnji majski konec tedna se je v Novem mestu odvijal Festival cvička, največji dogodek na Dolenjskem, ki je v prestolnico čudovite narave in cvička privabil 15 tisoč ljudi. Večdnevni dogodek je na treh lokacijah postregel s številnimi znanimi glasbenimi skupinami, okusnim cvičkom, pestrim programom in vsekakor zadovoljil pričakovanja ljudi. Potekal je v organizaciji Zavoda Novo mesto, pri pripravi pa so sodelovali Zveza društev vinogradnikov Dolenjske, ki letos obeležuje 50. obletnico Tedna cvička, Društvo novomeških študentov (DNŠ), ki se je s Cvičkarijo vrnilo po desetih letih premora, in Pop Up Wine festival, katerega vodja je Gregor Kren, najboljši natak in sommelier leta po izboru vodnika Gault&Millau Slovenija.

PETEK

Prvi dan se začel s tradicionalno povorko vinogradnikov, predstavilo se je 32 društev iz Zveze društev vinogradnikov Dolenjske, v kateri deluje prek pet tisoč vinogradnikov.

Na čelu povorke so se predstavili konjeniki s kočijami, sledile so novomeške mažoretke skupaj z novomeško godbo, dogajanje pa je v mestnem jedru spremljala množica ljudi.

Na Glavnem trgu je v Hiši kulinarike potekala degustacija najbolje ocenjenih vin.

Petkov večer je bil v znamenju svečane ga odprtja 50. Tedna cvička. Nastopili so Šentjernejski oktet, tamburaši iz skupine Kres, zbrane pa je nagovoril predsednik Zveze društev vinogradnikov Dolenjske Miran Jurak, ki je izpostavil, da se je v preteklih 50 letih marsikaj spremenilo, cviček pa je danes kakovostno vino, ki je vedno bolj prepoznavno ne le v svojem okolju, temveč tudi onkraj meja.

Na prireditvi so okronali novega kralja cvička. Dobitnik naziva je postal Janez Colnar ml. z Lešnice pri Otočcu, član DV Šmarjeta.

Na Tednu cvička so razglasili tudi novega ambasadorja cvička, naziv pa je šel v roke Petru Camlohu, članu DV Malkovec.

Vzporedno z dogajanjem na Glavnem trgu je na gradu Grm v organizaciji Gregorja Krena potekal Pop Up Wine festival, ki je privabil ljubitelje dobrih vin in poskrbel tudi za pestro kulinarčno ponudbo.

SOBOTA

Prvi dan Festivala cvička je na Glavnem trgu privabil več kot šest tisoč ljudi, na grad Grm pa še dodatnih petsto.

Drugi dan se je nekaj po 14. uri v umirjenih ritmih Etno bande Poseben gušt počasi začel polniti Glavni trg. Za dobro vzdušje so poskrbeli člani ansambla Foksnerji, nato pa so se na odru predstavile vinske kraljice iz različnih krajev Slovenije. Ob zvokih tamburaške skupine Kres se je kljub slabšemu vremenu pozibavalo nemalo ljudi. Sledili sta degustacija salam ter razglasitev s podelitvijo priznanj za najboljše salame za leto 2022, ki sta potekali v okviru Zveze društev salamarjev Slovenije.

Na sobotni večer so na Glavnem trgu razglasili 23. cvičkovo princeso, naslov je prejela Anja Smrke iz Globodola pri Mirni Peči.

Zbrano množico je v soboto z nostalgično glasbo zabavala skupina D-dur, večer pa zaključila Tanja Žagar.

Sobotna Cvičkarija je postregla s pestrim zabavnim programom in številnimi nastopajočimi: skupinami Dan D, Društvo mrtvih pesnikov, Mladimi Dolenjci, Rock Otočec bandom, Plateau in Kingstoni.

Na Novem trgu se je zbrala množica več kot tri tisoč ljudi, zbrane pa je nagovoril tudi župan Mestne občine Novo mesto Gregor Macedoni, sicer prvi predsednik Društva novomeških študentov, ki letos praznuje 30. obletnico delovanja.



NEDELJA

V nedeljski dan so zbrane s programom za otroke popeljali Čuki, Mladinski center Oton pa je cel vikend skrbel za poslikavo obraza in dodaten animacijski program.

Nedeljski dogodek, ki ga je povezovala Jasna Kuljaj, aktualna ambasadorka cvička, se je zaključil s podelitvijo priznanj za najboljše ocenjena vina ter razglasitvijo za najboljši cvičkov produkt 2022. Prejele so ga Dobrote Dolenjske za produkt Hišna omaka iz raške čebule s cvičkom, ki lahko po mnenju strokovne komisije prav tako prispeva k boljši prepoznavnosti cvičkove dežele.



KRONIKA OBČINSKEGA SVETA

MAREC–MAJ 2022



Peter Žunič Fabjančič

POTRJEJ REBALANS PRORAČUNA ZA LETO 2022 IN PRORAČUN ZA LETO 2023

Na 27. redni seji so bili po skrajšanem postopku sprejeti rebalans proračuna za leto 2022, zaključni račun proračuna za leto 2021 in predlog odloka o proračuna za prihodnje leto, v drugi obravnavi pa so na majski seji potrdili tudi predlog odloka proračuna za prihodnje leto, ki sledi investicijski naravnosti ter ciljem in prioritetam naših strateških dokumentov. V občinskem proračunu za leto 2023 se skupni prihodki načrtujejo v višini 58,1 milijona evrov in skupni odhodki v višini 67,1 milijona evrov. Načrtuje se tudi zadolžitev v višini 6,2 milijona evrov, ki pa v večini zadnjih let ni bila potrebna in je tako novomeška občina v zadnjih sedmih letih že za skoraj dve tretjini znižala svoj dolg, tako da je najmanj zadolžena slovenska mestna občina (v deležu na prebivalca).

SPREJET OPPN ZA STANOVANJSKO GRADNJO V BUČNI VASI

Novomeški občinski svetniki so na marčevski 26. redni seji v drugi obravnavi sprejeli usklajen predlog odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu Bučna vas – zahod/1 (OPPN), ki že upošteva pripombe in bo omogočal gradnjo stanovanjskih hiš ter ureditev prometne, okoljske, energetske in komunikacijske infrastrukture. Svetniki so na aprilski in majski seji potrdili tudi

elaborate in odloke o programu opremljanja stavbnih zemljišč za območja OPPN Mrzla dolina – zahod, Brod – Drage in Birčna vas – sever. Soglašali so še s sklepom o ugotovitvi javne koristi za izgradnjo poti, rekonstrukcijo in izgradnjo javne kanalizacije ter ureditev začasnih območij gradbišča ob Težki vodi.

USTANOVljen JAVNI STANOVANJSKI SKLAD, SPREJETA STRATEGIJA KULTURE

Občinski svet je z namenom reševanja stanovanjske problematike potrdil ustanovitev javnega stanovanjskega sklada, katerega cilj je poenoteno, kvalitetnejše, hitrejše in učinkovitejše izvajanje stanovanjskega programa na lokalni ravni. Njegovi poveljavni nalogi bosta upravljanje z nepremičninami ustanovitelja in skrb za pridobitev državnih in evropskih nepovratnih sredstev ter vodenje investicij.

Svetniki so sprejeli tudi strategijo razvoja kulture do leta 2030, kjer smo opredelili kulturo kot enega od dvanajstih prednostnih področij s ciljem omogočiti kulturno udejstvovanje občanov v vseh življenjskih obdobjih in s tem krepiti kulturno identiteto ter prepoznavnost občine kot pomembne destinacije.

PRENOS PRAVIC FOŠ IN PODPORA JRZ RUDOLFOVO

Na 26. redni seji je bil sprejet sklep o prenosu ustanoviteljskih pravic in

obveznosti do Fakultete za organizacijske študije v Novem mestu na Republiko Slovenijo, s čimer nadaljujemo proces ustanavljanja javne univerze s sedežem v Novem mestu. Na naslednji seji je občinski svet soglašal tudi s sklepom za podporo ustanovitvi javne univerze v Novem mestu, vlado Republike Slovenije in državni zbor pa pozval, da sprejmeta vse potrebne ukrepe za začetek delovanja Javnega raziskovalnega zavoda Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto ter za preoblikovanje Fakultete za industrijski inženiring Novo mesto.

PODPORA SPREMEMBAM ODLOKOV IN VIDEONADZORU V KRIŽIŠČIH

Zaradi spremembe Zakona o pravilih cestnega prometa so svetniki po krajšem postopku na 26. redni seji sprejeli spremembe odloka o ureditvi cestnega prometa v Mestni občini Novo mesto, na 28. redni seji pa so po skrajšanem postopku potrdili spremembe in dopolnitve odloka o prioritetni uporabi energentov za ogrevanje na območju Mestne občine Novo mesto ter sprejeli sklep o delni povrnitvi stroškov volilne kampanje za lokalne volitve v letu 2022. Zaradi zagotavljanja varnosti ljudi in njihovega premoženja, predvsem pa varnosti različnih uporabnikov prometne infrastrukture, so svetniki potrdili tudi postavitev sistema videonadzora v križiščih naselij Potočna vas, Hudo, Muhaber in Žabjak.

PREMOŽENJSKO-PRAVNE ZADEVE

Svetniki so soglašali s postopkom prodaje nepremičnine v Bršljinu, ukinili status grajenega javnega dobra na nepremičninah v Dolenji vasi, Brusnicah, Dobindolu, Gabrju, Bršljinu, Kandiji, Novem mestu, v Lakovnicah, Ragovem, Gotni vasi in Brusnicah ter potrdili novo pooblastilo uradne osebe za odločanje v upravnem postopku. Podelili so status grajenega javnega dobra nepremičnini v Gotni vasi in se seznanili s poročilom o realizaciji načrta ravnanja s stvarnim premoženjem za leto 2021 ter z dopolnitvijo načrta razpolaganja z nepremičnim premoženjem za leto 2022. Sprejeli so tudi tretjo dopolnitev načrta ravnanja s stvarnim premoženjem za minulo leto in potrdili načrt ravnanja s stvarnim premoženjem Mestne občine Novo mesto za leto 2023.

KADROVSKE ZADEVE

Za predstavnike ustanovitelja v svet javnega vzgojno-varstvenega zavoda Vrtec Ciciban Novo mesto so imenovali Klara Golič, Marjetko Kastrevc in Andreja Redka, imenovali so tudi posebno občinsko volilno komisijo za izvolitev člana občinskega sveta – predstavnika romske skupnosti. Za predstavnika Mestne občine Novo mesto v skupščini Območne obrtno-podjetniške zbornice Novo mesto so svetniki imenovali Boštjana Gaberca, za nadomestno predstavnico ustanovitelja v svetu Dolenjskih tekarn Novo mesto dr. Jano Bolta Saje, za nadomestno predstavnico ustanovitelja v svetu Zdravstvenega doma Novo mesto Matejo Ribič in podali pozitivno mnenje kandidatki Zdenki Mahnič za ravnateljico Osnovne šole Grm. Občinski svet se je seznanil tudi z izstopom svetnice iz ene izmed svetniških skupin in preimenovanjem ene od svetniških skupin, zavrnil pa je zahtevo za izločitev

župana iz postopka odločanja o pritožbi zoper odločbo občinskega inšpektorja.

SEZANITEV S POROČILI ZAVODOV IN PROGRAMI DELA

Svetniki so se seznanili z letnimi poročili o poslovanju javnih zavodov za leto 2021 in soglašali s predlogi za izplačilo redne delovne uspešnosti direktorjev in ravnateljev javnih zavodov. Seznanili so se še s poročilom Skupne občinske uprave občin Dolenjske za minuli dve leti, z letnim poročilom o izvedenih ukrepih iz akcijskega načrta lokalnega energetskega koncepta in njihovih učinkih ter s poročilom o izvedenih lanskih aktivnostih Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Potrdili so program dela sveta za tekoče leto ter sprejeli oceno izvajanja občinskega programa varnosti za leti 2021 in 2022.

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN

Osrednja tema junjske številke glasila je zdravje kot najvišja vrednota. Psihofizično zdravje človeka in skupnosti v vsej njegovi veličini. Kako ga udejanjamo v praksi ter kakšna je tukaj vloga in kakšne so naloge občine, da občanom zagotovi bivanje v zdravem okolju. To je bilo tudi vodilo za prispevke svetniških skupin. Kot vedno pa lahko izpostavijo vse, kar se je pomembnega dogajalo na sejah občinskega sveta.

INŠTITUT RUDOLFOVO – PRIDOBITEV LETOŠNJE POMLADI V JUGOVZHODNI SLOVENIJI

Jugovzhodna Slovenija s središčem v Novem mestu (JVS) izstopa po gospodarski uspešnosti, razpoložljivem dohodku na prebivalca, zadovoljstvu z življenjem in še marsičem. Zasluga za to gre predvsem regijskemu gospodarstvu, ki temelji na predelovalni industriji in lastnem razvoju, ustvarja kvalitetna delovna mesta ter podpira številne dejavnosti na področju kulture, športa, izobraževanja. To gospodarstvo za svoje uspešno delovanje potrebuje marsikaj, predvsem pa izobražene ljudi in raziskovalno-razvojni in inovacijski sistem v neposredni bližini.

JVS močno izstopa po vlaganjih v razvojno raziskovalne dejavnost (RRD). V letu 2020 je JVS vložila dvakrat večji delež svojega družbenega proizvoda v RRD v primerjavi s Slovenijo, vendar je

delež javnih in tujih virov za RRD v naši regiji dvanajstkrat manjši, kot je ta delež na ravni Slovenije. To kaže na veliko neravnovesje in na prepuščenost regije sami sebi.

V luči vsega tega zapisanega so nujno potrebne sistemske spremembe, zato je JVS v svoj regijski razvojni program umestila ustanovitev javne univerze v Novem mestu in krepitev raziskovalno razvojne dejavnosti v regiji.

V zadnjem letu je Vlada RS prisluhnila tem argumentom, kar je pripeljalo do preoblikovanja Visoke šole za upravljanje podeželja Grm Novo mesto v javni visokošolski zavod. Pri Fakulteti za industrijski inženiring Novo mesto preoblikovanje v mesecu aprilu ni uspelo zaradi blokade takratne opozicije v Državnem zboru RS.

Prizadevanja JVS na področju raziskovanja so se uresničila 23. 3. 2022 s sklepom Vlade RS o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Rudolfovo. Ob

ustanovitvi je bil to 17. javni raziskovalni zavod v Sloveniji, prvi v vzhodni kohezijski regiji. Od obstoječih 16 zavodov jih je kar 15 v Ljubljani, eden pa je v Kopru. Razen inštituta v Kopru so bili vsi ustanovljeni pred več kot 50 leti.

Ustanovitvi Rudolfovega so sicer sledili negativni odzivi akademske in deloma tudi politične elite v Ljubljani, vendar je za JVS to vseeno velika pridobitev, saj z njo nastaja v Novem mestu nov center znanja na področju robotike, avtomatizacije, digitalizacije in krožnega gospodarstva, ki bo močno nadgradil Laboratorij za tovarne prihodnosti in tako prispeval k novim delovnim mestom z visoko dodano vrednostjo.

Dr. Janez Povh,

*vodja svetniške skupine Liste Gregorja
Macedonija*

VEČ ŠPORTNE INFRASTRUKTURE

Na aprilski seji je državni zbor sprejel zakon o zagotavljanju sredstev za naložbe v športno infrastrukturo, ki se bo gradila do leta 2027. Zakon se je temeljito pripravljaj relativno dolgo časa. Leta 2019 so bile občine pozvane, naj naredijo analizo potreb športne infrastrukture in sporočijo svoje predloge ministrstvu, pristojnemu za šport.

Iz analize potreb je razvidno, da v Sloveniji zelo primanjkuje športnih dvoran (kar 42 bo novogradenj), telovadnic (30 novih), najbolj pa so potrebna obnove nogometna igrišča, atletske površine, športni parki, plezalne stene, trim steze, zunanje vadbene površine, bazeni itd.

Cilj zakona je, da se po državi vsa sredstva čim bolj učinkovito razporedijo za obnovo in izgradnjo športnih objektov, še posebej infrastrukture, namenjene športu v naravi. Izbor projektov je narejen na podlagi meril, zapisanih v Strateških ciljih nacionalnega programa športa. Pohvalno je, da ta merila niso napisana z mislijo na zgradbe in objekte, ampak s ciljem povečanja športne dejavnosti prebivalcev. Tudi zato so v mrežo športnih objektov vključeni objekti v javni in zasebni lasti.

Analiza stanja in potreb po športnih objektih je pokazala, da bi za najbolj nujne naložbe do leta 2027 potrebovali 288 milijonov evrov. Z zakonom se zagotavlja dobra polovica teh sredstev, tj. 150 milijonov evrov.

Sprejeti zakon bo dobrodošla spodbuda za razvoj rekreativnega športa, vadbe in zdravega načina življenja. Občine imajo sedaj nalogo, da prihodnje razpise dobro izkoristijo za sofinanciranje obnov in izgradnje športne infrastrukture.

Marko Dvornik,

svetniška skupina NSi

ZDRAVI ODNOSI ZA ZDRAVO DRUŽBO

Zeleno, trajnostno, samooskrba, zdravje, kakovost bivanja, ravnovesje ... so ključne besede, ki jih povezujemo z zadovoljnim posameznikom in družbo. Pa naj bo ta mikro- ali makro skupina. Vse naštetje je namreč pomembno v družini, klubu, društvu, v službi, pisarni, oddelku in celotni organizaciji ... kot tudi v naselju,

krajevni skupnosti, občini, državi ...

Program, ki smo ga zasnovali v stranki SD, upošteva vse te značilnosti oziroma pogoje za zdravo družbo in posameznika.

Ko govorimo o zdravju, nimamo v mislih le telesnega zdravja, ampak tudi duševnega. To je pomembno na individualni in skupni ravni. Brez zdravega posameznika ni zdrave družbe.

Država oziroma katera koli skupnost pa je dolžna omogočiti človeku pogoje za vse to.

V novomeški občini projekti rastejo in se razvijajo skladno z državnimi in svetovnimi trendi. Evropska unija za to namenja kar lepe kupčke denarja, zato je vse seveda veliko lažje.

V Novem mestu in okolici so številni koticiki, kjer si lahko napolnimo dušo in poskrbimo za zdravo telo. Nad naravnimi, zgodovinskimi in arhitekturnimi lepotami so navdušeni tudi obiskovalci, turisti. Novo mesto je lepo in varno mesto.

Seveda pa je, tako kot povsod, še veliko priložnosti za izboljšanje. Vse se namreč spreminja in pri iskanju novih, boljših poti moramo biti zelo izvirni in inovativni.

Hkrati pa ne smemo teptati tistega iz preteklosti, kar je bilo dobro. Ne pozabimo: sedanost živimo tudi na preteklih dosežkih, z obema časovnima dimenzijama pa zremo v prihodnost.

Maj je bil mesec številnih dogodkov, naj izpostavim le cvičkarijo. Ta ima na Dolenjskem tradicijo. Ima jo zavoljo številnih odličnih vinogradnikov in vinarjev ter tudi občinske oblasti, ki je v času županovanja Alojzija Muhiča in takratnega Zavoda za turizem z direktorjem Ivom Kuljajem podprla to prireditve, ki je del dolenjske identitete. Nekateri, tudi sedanje občinsko vodstvo, so takrat kritizirali to dolenjsko značilnost in dogodka, povezane z njo. Zanimivo. Danes, ko je od takrat minilo kar nekaj let, isti ljudje mislijo drugače. Zavedati se moramo, da je spomin naroda, ali občanov, krajanov, če hočete, močan.

In (ne)hote se ob današnji veliki promociji in denarju za cvičkarijo pojavi vprašanje integritete posameznikov.

Kaj to pomeni? Integriteta je pristnost, poštenost, verodostojnost. Oseba z integriteto je oseba, ki govori to, kar misli, in dela to, kar govori, skladno z moralnimi normami. Oseba, ki ne menja plašča in mnenja glede na to, kdo kaj dobrega predlaga.

Danes imamo Novomeščani lep

Glavni trg, za katerega projekti so bili pripravljani pod prejšnjo občinsko oblastjo. In imamo cvičkarijo, ki je prav tako živela že takrat, čeprav z mnogimi poleni pod nogami.

Dobro in kakovostno lahko živimo, če se razumemo in soustvarjamo sodelovalno vzdušje. Kako? Z integriteto, s spoštovanjem, kulturnim dialogom, z ustrezno podporo vsega, kar je dobro, odgovornostjo, poštenostjo ... Vse to omogoča sproščene medsebojne odnose in lepo sobivanje.

Vsem občankam in občanom želim lepe prihajajoče mesece.

Srečko Vovko,

svetniška skupina Socialnih demokratov Novo mesto

DELO SVETNIŠKE SKUPINE SLS V OBČINSKEM SVETU

Bliža se poletje in nato sledi jesen, ki prinaša volitve v občinski svet Mestne občine Novo mesto. Še dve, mogoče tri seje občinskega sveta MONM in naši mandati bodo zaključeni. Sprašujem se, ali smo opravili svoje delo.

Usmerjanje prsta na druge je lahko priročen izgovor, pravo vprašanje pa je, če sem jaz opravil, kar bi lahko in kar bi moral. Bil sem aktiven, udeleževal sem se sej, aktivno sem vodil odbor za družbene dejavnosti, odpiral sem vprašanja, ki žulijo občane, sodeloval sem pri iskanju rešitev. Na predlog občanov in v svojem imenu sem vložil kar 67 pobud. Odziv služb občinske uprave je bil pozitiven. Začelo se je premikati.

Kako bi lahko naredil še več? S kritiziranjem, z očitki, z nasprotovanjem zagotovo ne. To tudi ni v moji naravi. Želim biti pozitiven, želim iskati rešitve, vedno, tudi takrat, ko nisem slišan.

Želim biti glas podeželja, športnikov, ljubiteljskih aktivistov na vseh področjih. Mestna občina Novo mesto smo vsi prebivalci, vsa naselja od severne do južne in od zahodne do vzhodne meje naše občine. Mnogi na to pozabljajo, ko se deli denar, ko se potrjujejo projekti, ko se načrtuje razvoj.

Veselij me urejeno mestno jedro in nove kolesarske povezave. Prav je, da porabimo vsak evro, ki ga lahko dobimo od države ali od EU. Ni pa prav, da z enako zagnanostjo ne poskrbimo za vsa naselja v občini, za vsako cesto, predvsem tisto, ki smo jo občani zgradili s samopriskom in lastnim prostovoljnim delom. Osnovni pogoji za življenje, tudi na podeželju, so urejene ceste, komunalna oprema, rekreativne in športne površine, prostori za družabno in društveno življenje.

Poletje je čas oddiha, dopustov, potovanj, z mislijo na jesen in zimo. Za mnoge bo to poletje tudi čas skrbi, kako se bomo greli, kaj bomo jedli, kako bomo plačevali račune v času po dopustih. Nekaj lahko postorimo sami in mnogi od nas zagotovo bodo.

Ne pozabimo, da bodo jeseni 2022 tudi lokalne volitve, ki bodo odločilne za nova štiri leta v Mestni občini Novo mesto. Jaz še imam voljo in energijo in bogate izkušnje tudi za nov mandat. Z veseljem bom prisluhnil predlogom, če mi jih boste posredovali.

Mag. Franci Bačar,

svetniška skupina SLS

ŽIVITE ZDRAVO, KOLESARITE GONM!

Aktualno vodstvo naše mestne občine nas, občane, ki kaj damo na svoje zdravje, že vrsto let vzpodbuja k bolj zdravemu življenju. Uporaba koles za izposajo v okviru že nekaj let rastočega projekta GoNM nedvomno prispeva k boljšemu zdravju. Ker vemo, da ima vsaka medalja dve plati, bi radi izkoristili priložnost in v razmislek ponudili tisto drugo stran, o kateri idejni snovalci in izvedbeni potrošniki našega skupnega proračuna molčijo ali pa, preprosto povedano, o tem povedo le tisto, kar želijo. Gonili bomo izposojena kolesa, da bomo bolj zdravo živeli, da bomo morda bolj srečni in zadovoljni in da bomo vedeli samo tisto, kar nam povedo, ker misliti s svojo glavo in včasih uporabiti »zdravo« pamet v današnjih časih pač več ne sodi v kategorijo bolj, ampak manj zdravega življenja, posameznikovega in družbene-ga na splošno.

Za-GoNM(o) najprej nekaj »zdravih« števil, izbrskanih iz »zdravih« zaključnih

računov zadnjih nekaj let. Tudi kakšno ne zdravo leto se je znašlo vmes, ne zdravih zaključnih računov pa menda ni. Opozorjanje novomeške oblastne opozicije na računovodske akrobacije na sejah občinskega sveta namreč ostajajo preslišane. V letih 2017–2021 je občinski svet projektu GoNM namenil dobrih pol milijona evrov denarja; samo lani je bilo za vzdrževanje porabljenih 61 tisočakov, kar je tudi letno ocenjena vrednost vzdrževanja v prihodnjih letih. Letos in prihodnje leto, ko se bo projekt še razširil, nas bo občane to skupaj stalo še dodatnih 375 tisočakov. Tako nas bo GoNM v sedmih letih stal nekaj manj kot milijon evrov, zato se ob misli na nekatera področja, ki veliko bolj potrebujejo rast proračunskih sredstev, poraja vprašanje, kolikšnemu številu uporabnikov je namenjen tako vrtoglavi znesek.

Kakorkoli že, za 25 evrov na leto ali 5 evrov na mesec za uporabo 840 minut na teden se nekaj uporabnikov po Novem mestu vozi tudi na električnih kolesih. Morda bomo pa nekoč lahko izvedeli, koliko je teh registriranih uporabnikov.

Svetniška skupina Zveza za Dolenjsko

KONKRETNO ZA SLOVENIJO! KONKRETNO ZA ODGOVOREN RAZVOJ!

V MO Novo mesto je v teku sprejemanje proračuna za leto 2023. Skupni prihodki so predvideni v višini 58.170.382 EUR, pri čemer naj bi se zadolžili kar za 6.200.000 EUR.

V svetniški skupini Konkretno se zavzemamo za bolj gospodarno porabo davkoplačevalskih sredstev in smo med drugim predlagali:

1. da bi MO Novo mesto namenila več sredstev za izvirne naloge občine (gradnja pločnikov, javne razsvetljave, vodovodov, kanalizacije, cest, pešpoti, za investicije, vzdrževanje, predšolsko vzgojo, financiranje društev, varovanje okolja in kulturne dediščine itd.) ter da se za te namene porabi najmanj vsaj ta sredstva, ki so namenjena za izvirne naloge, in da jih župan ne prerazporeja za druge namene, kot je praksa zadnjih let;

2. da MO Novo mesto pristopi k izvajanju nujno potrebnih sanacijskih del in preplastitev občinskih cest ter za

to nameni več sredstev; v letu 2023 je namreč za cca. 430 km občinskih cest predvidenih le 450.000 EUR za njihove sanacije in preplastitve;

3. da se na jasi na Otočcu naredi novo brv na otok, saj je stara brv pregnila in se porušila, tako sedaj ni mogoč dostop na otok, poleg tega je tudi jasa zelo zanemarjena in nevdrževana, kar je velika sramota za MO Novo mesto;

4. v skladu s sporazumi in aneksi med MO Novo mesto in KS Brusnice, vezanih na Cerod, bi morala biti rekonstrukcija križišča na Ratežu izvedena že najkasneje do 30. 6. 2012, in to neodvisno od državnih sredstev.

Še enkrat več pozivamo, da se projekt izvede, ter predlagamo, da se vsaj zasipa kanal ob glavni cesti, če se že odlaša z gradnjo pločnika. Tako bo občanom omogoča vsaj hoja ob cestišču. Sedaj smo prisiljeni hoditi po cestišču, kar je smrtno nevarno za otroke, ki vsak dan tam hodijo na avtobusno postajo, kot tudi za vse ostale občane.

5. V stranki Konkretno se zavzemamo za skladen regionalni razvoj, varstvo okolja in uporabo obnovljivih virov energije. Na 28. seji Občinskega sveta MO Novo mesto naj bi spremenili »Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o prioritetni uporabi energentov za ogrevanje na območju MO Novo mesto«, prek katerega so slovenski energetske monopolisti ob podpori skorumpirane politike v Novem mestu in v velikem delu Sloveniji državljanje prisilili v uporabo ruskega plina in drugih spornih in okolju neprijaznih fosilnih goriv, namesto da bi pospeševali uporabo obnovljivih virov.

Alojz Kobe,

vodja svetniške skupine stranke Konkretno



Arhiv MONM, Mediaspeed, Videomedia, Boštjan Pucelj, Foto Asja, Društvo Celiac Slovenija, Ronja Matijevc Jerman



Letošnjemu praznovanju občinskega praznika se je pridružil Novomeški simfonični orkester Glasbene šole Marjana Kozine, ki je napolnil Športno dvorano Marof, kot to stori vedno ob Prešernovem dnevu. Večer glasbene poezije je obogatila še vrhunska vokalistka Eva Boto.



V Galeriji Simulaker so gostili regijski posvet, na katerem so mladi Dolenjci združevali svoje pobude in predloge za nacionalni program za mladino, s spodbudnimi besedami o močni viziji novomeške mladine pa je dogodek odprl župan Gregor Macedoni.



Odprta kuhna je Glavni trg znova napolnila z nepregledno množico lačnih obiskovalcev, ponovna priložnost za kosilo pod novomeškim nebom pa bo 27. avgusta in 24. septembra.

Vrtec Ciciban Novo mesto je po dveh letih premora ponovno zbral vse enote vrtca na enem mestu – na Sevnem pod Trško goro – z namenom sodelovalnega gibanja in druženja vseh generacij. Okoli 1000 udeležencev – otrok različnih starosti, staršev, babic in dedkov, tet in stricev ter zaposlenih v Vrtcu Ciciban Novo mesto se je družilo ob zabavnih gibalnih izzivih v naravnem okolju.



V Dolenjskem muzeju Novo mesto so se učenci OŠ Šmihel urili v izdelovanju butaric in izrazili željo, da jih nekaj podarijo tudi Mestni občini Novo mesto. Ob spontanem otroškem obisku je čudovite pisane butarice iz rok učencev sprejela nekdanja direktorica občinske uprave dr. Vida Čadonič Špelič.



V preteklosti so v Novem mestu ustvarjali številni umetniki, ki so črpali navdih iz našega slikovitega mesta ob Krki, letos pa so pri nas znova svoje vizije na platna prelivali ustvarjalci 18. Novomeških likovnih dni v organizaciji Dolenjskega muzeja Novo mesto.



Župan Gregor Macedoni se je srečal s poslankami iz novomeških volilnih okrajev, dr. Vido Čadonič Špelič, Anjo Bah Žibert in Jožico Derganc, ki so se zavezale s skupnimi močmi na državni ravni zastopati razvoj in interese Novega mesta ter širše pokrajine.



V slovenskem paviljonu Expa v Dubaju je jugovzhodno regijo Slovenije predstavil župan Gregor Macedoni, obiskovalce pa so navdušili in z našo ljudsko dediščino nagovorili plesalci novomeškega Folklornega društva Kres.



V sodelovanju z Zavarovalnico Generali in Zavodom Varna pot smo mladim pešcem namenili prvo 3D-zebro na Dolenjskem. Inovativni prehod za pešce skrbi za varnost najranljivejših sprehajalcev in umirja promet pri Osnovni šoli Grm.



Praznovanju 150. obletnice Plečnikovega rojstva se je na Praškem gradu pridružil tudi Dolenjski muzej Novo mesto s fotografsko razstavo Saše Fujsa. Na odprtju razstave, posvečene velikemu slovenskemu arhitektu, je goste nagovorila tudi direktorica muzeja Jasna Dokl Osolnik.



Na Glavnem trgu smo odprli razstavo zmagovalnih rešitev na arhitekturnih natečajih Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije, med katerimi s kar šestimi projekti, ki so že vidni ali so v nastajanju, še posebno izstopa Novo mesto. Naše mesto so na razstavi zastopali most čez Krko v Ločni, prenova odprtih javnih površin mestnega jedra Novega mesta, stanovanjsko poslovni objekt NT6, mestna večnamenska dvorana Portoval, brv in kolesarska pot Irča vas ter bazenski kompleks v Češči vasi.



Pogled na Glavni trg, ki sta ga ob plesu maturantske četvorke pod taktirko Plesnega studia Novo mesto preplavila izjemna mladostna energija in pozitivno vzdušje več kot 600 maturantov.



Novomeščan Andrej Zupan je za otroke s celiakijo v maju izvedel dobrodelni 12 urni tek na Trško goro. V enem dnevu je njen vrh osvojil kar 21-krat, v družbi 56 tekačev pretekel 67 kilometrov, za dobri namen pa v sodelovanju z Društvom Celiac Slovenija zbral 1220 evrov.

V Galeriji Simulaker je bila v začetku junija premierno izvedena predstava Bova, ki si jo je ogledalo kar 170 obiskovalcev. Gledališko predstavo je ustvarila mlada režiserka, Novomeščanka Mija Kramar, za sceno, kostume, glasbo, grafično podobo in igro so prav tako poskrbeli mladi Novomeščani, ustvarjalna ekipa pa je pri svojem delu uživala podporo Mladinskega centra Oton.

ŠTEVILNI PROJEKTI NADGRADNJE CESTNE IN KOLESARSKE INFRASTRUKTURE



Na Mestni občini Novo mesto se zavedamo, da urejanje cestne infrastrukture zahteva celovit pristop. V zadnjih letih pospešeno obnavljamo vse večje vpadnice v mesto, izboljšujemo občinske ceste v primestnih delih občine, širimo mrežo kolesarskih povezav in varne šolske poti. Na naslednjih straneh vam predstavljamo več kot 30 aktualnih projektov na tem področju.



LEGENDA

- PEŠ POTI
- KOLESARSKE POTI
- CESTE
- DELNO REALIZIRANO
- PRED IZVEDBO
- GRADNJA
- PROJEKTIRANJE
- USKLAJEVANJE IDEJNE REŠITVE



> Saša Sršen, Mestna občina Novo mesto

STAROSTNIKI BREZPLAČNO NA MESTNE AVTOBUSE

Od 1. junija lahko upokojenci, starejši od 65 let, imetniki evropske kartice ugodnosti za invalide in vojni veterani brezplačno uporabljajo mestni potniški promet tudi v Mestni občini Novo mesto.

Dobrodošla novost je posledica april-skega podpisa pogodbe med občino in Ministrstvom za infrastrukturo RS. Brezplačna uporaba mestnih avtobusov je mogoča z rdečo IJPP vozovnico, ki jo lahko upravičenci na prodajnih mestih glavne avtobusne in železniške postaje v Novem mestu pridobijo v enkratnem nekajminutnem postopku ob predložitvi vloge za izdajo kartice, osebne dokumenta in dokazila o enem izmed zahtevanih statusov. Za pridobitev rdeče IJPP vozovnice za uporabo brezplačnega potniškega prometa upravičenci izpolnijo in oddajo temu namenjeno vlogo na enem izmed dveh prodajnih mest v Novem mestu - na glavni avtobusni postaji, ki je nedavno razširila svoj delovni čas in s tem povečala svojo

dostopnost, ter na železniški postaji v Bršljinu ali na drugih prodajnih mestih po Sloveniji. Za ugoditev vloge morajo predložiti tudi osebni dokument in veljavno dokazilo, da izpolnjujejo kriterij upokojenca ali starejšega od 65 let ali imetnika evropske kartice ugodnosti za invalide ali vojnega veterana, ob tem pa jim bo na prodajnem mestu v kratkem postopku izdana rdeča IJPP kartica.

Cena rdeče IJPP kartice za nove uporabnike znaša 3 evre, vsem, ki pa rdečo IJPP kartico že imajo, jim slednje ni treba zamenjati, saj se bo nova vozovnica za brezplačni mestni promet zapisala na kartico avtomatsko ob prvi vožnji z medkrajevnim prevozom ali mestnim prevozom.



Peter Žunič Fabjanič

> Saša Sršen, Mestna občina Novo mesto

ZA AKTIVNO MOBILNOST STAREJŠIH

Evropski teden mobilnosti, ki vsako leto med 16. in 22. septembrom vabi vse Novomeščane k razmisleku o trajnostni mobilnosti, bo tudi letos nadaljeval z vizijo trajnostno naravnane Novega mesta. V ospredju široko zastavljenega programa bodo starostniki, aktivnosti pa bodo zabavale tudi vrtičkarje, osnovnošolce in dijake.

Program Evropskega tedna mobilnosti (ETM) 2022 bodo sestavljale raznolike delavnice za starejše, s katerimi jih bomo nagovarjali k aktivni mobilnosti in uporabi brezplačnega javnega potniškega prometa, vabljeni pa bodo tudi k udeležbi na pohodih po novomeških pešpoteh. Otoci se bodo skozi igre spoznavali z idejo življenja v mestu brez

avtomobilskega prometa, s pomočjo prostovoljcev se bodo lahko na organiziranem pešbusu odpravili aktivno v šolo, dijaki pa bodo svoja obzorja o alternativnih načinih prevoza v šolo širili na popravilnici in izmenjevalnici koles.

Občane bomo s simbolno ozelenitvijo izbranih parkirišč opozarjali tudi na

okolju prijazne načine mobilnosti, vrhunec dogajanja pa bomo za vse generacije pripravili 22. septembra na Glavnem trgu na Dnevu brez avtomobila.

Aktivnosti se izvajajo v okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE in so sofinancirane s strani Ministrstva za okolje in prostor – Sklad za podnebne spremembe.

RAZGLEDNA PLOŠČAD ZVONIKA STOLNE CERKVE SVETEGA NIKOLAJA

V juniju bo javnosti predstavljena nova turistična pridobitev v Mestni občini Novo mesto, razgledna ploščad stolne cerkve sv. Nikolaja, ki se ponaša z atraktivnimi elementi, in sicer vse od vhoda pa do vrha zvonika, do koder se boste povzpeli po 126 stopnicah.

Nad starim mestnim jedrom in okljukom reke Krke se dviga stolna cerkev sv. Nikolaja, ki je bila zgrajena v 14. stoletju. Cerkev krasi vrh mestnega griča z dominantnim 53-metrskim visokim zvonikom, visokim gotskim prezbiterijem in nižjima ladjama med njima. Glavni oltar cerkve krasi znamenita Tintoretova slika sv. Nikolaja, originalno delo beneškega slikarja, ki privablja turiste na ogled pomembnega umetniškega dela. Stolnica sv. Nikolaja, poznana tudi kot Kapiteljska cerkev sv. Miklavža, domačini pa jo imenujejo kar Kapitelj, že dolgo velja za eno najstarejših, najlepših in tudi najbolj prepoznavnih znamenitosti Novega mesta.

O bogati dediščini pričajo kar štirje zvonovi na vrhu nove razgledne ploščadi. Prav tako sta znamenitost zase tudi novo stopnišče iz hrastovega lesa s tremi vmesnimi etažami s steklenimi elementi in mehanizem ure. Mehanizem je nekoč deloval s pomočjo lesenih vrčev s kamenjem, ki so služili kot uteži. Na razgledišče na višini 24 metrov vodi notranje stopnišče – vse do vrha stolpa z zvoniki, kjer je moč uživati v čudovitih pogledih na Trško goro, Gorjance s Trdinovim vrhom, mestno jedro ter na Marof in širšo okolico. Dostop do razgledne ploščadi je mogoč iz severne strani zvonika, ločeno od cerkvenega prostora, vstopite pa lahko skozi

sveta vrata novomeške stolnice, ki jih je izdelal kipar Mirsad Begić.

Razgledna ploščad bo odprta vsak dan v tednu, od ponedeljka do petka med 8. uro in 11.30 ter med 12.05 in 18.30; sobotni delovni čas bo med 10. uro in 15.30 ter med 16.05 in 18. uro, nedeljski pa med 10. uro in 11.45 ter med 12.05 in 18. uro. Vstopnice bodo na voljo prek spletne prodaje Zavoda Novo mesto, v Turistično-informacijskem centru na Glavnem trgu, na blagajni Zavoda Novo mesto in v Dolenjskem muzeju Novo mesto.

Več informacij o razgledni ploščadi je na voljo na spletni strani visitnovomesto.si.



Peter Žunič Fabjančič

SOTOČJE TREH STUDENCEV

V Vrtnu Ciciban Novo mesto, enoti Najdihojca, smo v letošnjem šolskem letu sodelovali pri projektu Turizem in vrtec – Voda in zdravilni turizem.

Naš vrtec se nahaja v neposredni bližini Machove poti, v gozdu ob prečudovitem Slatenskem potoku. Tu poteka sotočje treh studencev, ki ga odlikuje visoka stopnja naravne ohranjenosti in pestra vodna favna. Z otroki smo raziskovali in preučevali pomen vode za življenje živih bitij, njenih vplivov na fizično zdravje in splošno počutje. Vzgojiteljice smo opazile, da so otroci ob zvokih vode umirjeni in sproščeni. Veliko dopoldnevov

smo preživeli ob potoku, poslušali žuborenje, se sproščali s pomočjo pravljicnih meditacij, izvajali dihalne vaje in igrali na naravna gozdna glasbila. Na ogled poti ob Slatenskem potoku smo povabili tudi starše, izdelali plakat, izvajali poskuse z vodo ter se naučili pesmico Janeza Bitenca Ciciban in potoček. Vse omenjeno smo predstavili tudi osnovnošolcem OŠ Center – Podružnica Mali Slatnik.



Alja P. Lusavec in Maja Zajec

LIZIKA

Poletne jezikovne delavnice
so spet tu!

Informacije in prijave:

040 731 700 (Majda)
prijava@lizika.si

www.lizika.si
DRUŠTVO KOČKA



7. PRAZNIK SITUL

FESTIVAL ŽELEZNODOBNEGA ŽIVLJENJA IN KULINARIKE



Novo mesto je bilo v starejši železni dobi (8.–4. st. pr. n. št.) eno najpomembnejših srednjeevropskih središč. Na dveh gomilnih grobiščih je bilo najdenih kar 9 bronastih, figuralno okrašenih kovinskih posod – situl, ki sodijo v vrh evropske prazgodovinske likovne umetnosti. Zato je Novo mesto MESTO SITUL.

Situle so bronaste posode za shranjevanje in serviranje pijač. Izdelane so iz tanke, sijoče kovine in okrašene z mitskimi in herojskimi prizori. Bogata in živopisna situlska pripoved dopolnjuje naše vedenje o življenju socialno močno razsojene prazgodovinske družbe, saj v tem času ne poznamo pisave. Vrhnji sloj, elito tega časa, so predstavljali imenitni posamezniki, ki so v svojih rokah združevali politično, vojaško, ekonomsko, duhovno in socialno moč. Bogato okrašene bronaste situle so uporabljali kot prestižno namizno in protokolarno posodje. Iz njih so gostom na praznovanjih stregli dragocena opojna vina.

Situlski spomeniki Novega mesta nedvomno sodijo v zakladnico svetovne kulturne dediščine in so nepogrešljiv prispevek Dolenjske pri oblikovanju skupnega evropskega kulturnega prostora.

Praznik situl je posvečen tem izjemnim spomenikom, ki pričajo o življenju halštatskih prebivalcev Novega mesta, ki so bili enakovredni izjemnim civilizacijam

celinske in sredozemne Evrope. Praznik situl tako predstavlja dogodek, prežet z dolensko kulturno in naravno dediščino, ki jo dopolnjuje nov, urbani pogled.

18. junija 2022 Dolenjski muzej Novo mesto in Mestna občina Novo mesto organizirata 7. Praznik situl, ki poteka na dveh prizoriščih – arheoloških najdiščih. Program se prične ob 16.00 na Marofu, kjer sledita gledališka predstava z železnodobno tematiko ter prikaz obredne zahvale na Kapiteljski njivi. Zaključek prireditve je v muzeju ob 21.30 s strokovnim vodstvom in ogledom situlskih spomenikov.

Letošnji gostje 7. Praznika situl so kolegi s Poljske. Kolega iz Arheološkega muzeja Biskupin bosta predstavila vplivanje bron in tkanje blaga, kolega iz Pasleka bo razložil obdelavo jantarja, arheologa iz Poznana pa taljenje stekla in izdelavo steklenih jagod.

Sprehodite se po pomembnih železnodobnih najdiščih Novega mesta ter začutite utrip življenja naših

prednikov. Zagotovo boste doživeli veliko zanimivega.

Pripravili smo:

- prikaz starodavnih obrti in izdelkov – lončarstvo, steklarstvo, krznarstvo, pletarstvo, obdelavo lesa, polstenje in barvanje volne, kovaštvo, ulivanje bron, obdelava jantarja;
- delavnice za otroke – peka kruhkov, lokostrelstvo, poslikava kože, izdelava usnjenih zapestnic, izdelava miniaturnih situl;
- kulinarčna delavnica za odrasle (obvezna predhodna prijava v muzeju);
- gostinska ponudba s pridihom železnodobne kuhinje in napitkov;
- utrinki iz življenja na knežjem dvoru;
- duhovno življenje;
- vodstvo po najdišču Kapiteljska njiva;
- vodstvo po situlskih spomenikih.

Sodelujoči:

Dolenjski muzej Novo mesto | Zavod Svitar | Zavod Novo mesto

gostje s Poljske: ArcheoGlass | Arheološki muzej Biskupin | Piotr Adamczyk

povezovalca Bojana Čibej in Klemen Čibej | Gledališka skupina DKD Senovo | glasbena skupina Gita | Folklorno društvo Kres | konjeniki Grm NM – Center biotehnike in turizma

Arheoved | Bojana Ažman | Boksarski klub Boxeo | Jože Brunčko – poustvarjalec in uprizoritelj žive zgodovine | Fink & Situla | JUPP Žumberak – Samoborsko gorje | Domača in umetnostna obrt Jožefa Kastelic | Kovač Borimir Čudovan | Gostišče Loka | Lovska družina Padež | Leseni unikati Meta – Meta Bajc | Lončarski center Bahor | Parobek – Unikatni leseni izdelki | Pivo Kapušin | Strojenje kož Ignac Jeršinovič | Ustvarjalnica – Jožica Verček | Vitezi otoški | Zavod Čebela

GRC Novo mesto | GVS | Komunala Novo mesto | IPGD Prečna | PGD Šmihel | Stolna župnija Novo mesto | Stolni Kapitelj Novo mesto | Urška Zorko



Boštjan Pucelj

POLETJE PRED GOGO



Rudi Potepuški, festival ulične umetnosti, Novomeški poletni večeri in Novo mesto short bodo kot vsako poletje zaznamovali program Založbe Goga. Začnemo 30. junija in končamo 27. avgusta.

Rudi Potepuški, zabava za vse generacije, bo v četrtek, 30. 6., in v petek, 1. 7., ponudil cirkuško delavnico Cirkokrog in kar nekaj predstav. Improvizacija, pripovedovanje, hip hop, čudežni predmeti, sodobna klovnovska groteska, magija bodo zasedli Glavni trg. Saj veste, predstave, ki ne poznajo gledaliških sten, njihov strop je nebo, prizorišče pa ves Glavni trg. Na koncu bo sledila dražba bombažnih vrečk, popisanih s citati iz naših knjig. Izkupiček bo namenjen ukrajinskim umetnicam in umetnikom. Zbrana sredstva bomo namenili njihovem ustvarjalnemu bivanju v naši rezidenci.

Novomeške poletne večere bomo letos začeli s stand-up nastopi. Odprli jih bodo Lucija Čirovič, Boštjan Gorenc – Pižama in Perica Jerkovič. Poletni večeri v znamenju več pogovorov, manj glasbe bodo zaznamovali naši avtorji. Goran Vojnovič, Svetlana Slapšak, Jedrt Maležič, Andraž Rožman bodo, med drugimi, govorili ali vodili pogovore o naših letošnjih knjigah. Goran Vojnovič je napisal do sedaj najbolj avtobiografsko knjigo esejev z naslovom Zbiralec strahov. Najnovejši roman Andraža Rožmana govori o dvema glasovoma, pomemben poudarek je namenjen de-institucionalizaciji norosti. Jedrt Maležič se v novem romanu sprašuje o vlogi ženske, matere v romanu o lezbični ločitvi. Seveda bodo, kot vedno, tudi pogovori v ritmu Dolenjske; med drugim se bomo pogovarjali tudi o stoletnici nogometa v Novem mestu.

Ob koncu poletja bomo podelili nagrado novo mesto za najboljšo zbirko kratkih zgodb preteklega leta. Na enem izmed pripovedovalskih večerov bodo prišli gostje s splitskega festivala pripovedovanja Pričigina.

Kot vedno bomo gostili mojstre in mojstrice pisane in govorne besede. Brez vstopnine in neprecenljivo.

ČETRTEK, 30. 6. 2022

18.00 Ulična predstava SAMSKI MOŠKI Piotr Chlipalski / Poljska, 50 minut
Predstava je sestavljena iz improvizirane pripovedovanja zgodb, preprostih zvokov, aktovke z elektronom in malo nadzorovanega kaosa. Zabava z norim navdušenjem in vključitvijo občinstva.

20.00 Hip-hop spektakel D-KONSTRUCTION Cie. Dyptik / Francija, 35 minut
Šest plesalcev v gibanju doživi osvoboditev duha. Ko se združijo, ustvarijo moč skupine; ko gredo vsak sebi, izkusijo svojo edinstvenost. Sredi prizorišča stoji kovinsko ogrodje in plesalci z njim sodelujejo. Ogrodje jih obenem omejuje, varuje in osvobaja.

PETEK, 1. 7. 2022

10.00–13.00 in 15.00–17.00 Cirkuške delavnice CIRKOKROG

18.00 Plesna predstava IGRA V IGRI Plesna šola Kazina, 20 minut

Kaj se zgodi, ko v naš rutiniran vsakdanjik pride nekaj novega – nekaj, kar nam zelo skazi našo idealno sliko, ki smo si jo narisali. Ali bomo »tujek« odstranili, ali pa si dovolili igrivost, s katero lahko pridemo do novih, morda veliko bolj zanimivih slik.

19.00 Magična ulična predstava NESPAMETNA POGUBA Peter Sweet & Leonie Baker / Nemčija, 40 minut
Čarovnik Burnhart in njegova zvesta spremljevalka Pippa prihajata iz kraljestva naše kolektivne domišljije, ki je prostor med stvarnostjo otrok in sanjami odraslih. Utrip Zemlje je pono-rel, zato običajna ta svet s plemenitim namenom, da ga rešita. Ob prihodu se znajdeteta v kakofoniji človeških glasov, ki se pripravajo in oddaljujejo od rešitev.

20.00 Konferansje Luka Piletič: Gogin veliki prodajni variate
Edino vodilo voditelja dobrodelne dražbe je, da ne sme zapustiti odra, vse dokler vam ne proda unikatnih torb po najvišji možni ceni ter vas pri tem še neskončno zabava.

21.00 Sodobna klovnovska groteska KROTILKA STOLOV Lingaling, 50 minut
Raziskava klovnovskih osebnosti samske ženske, ki najde svoje poslanstvo skozi življenje v družini sprejemljive ženske vloge. Lingaling se osamosvoji od čistilnih pripomočkov, se kali na cirkuškem podu domače hiše, ukroti divji stol in se končno preda alkoholu.

S KNJIGO ZA ZDRAVJE

Skrb za zdrav način življenja tako uporabnikov kot zaposlenih je eden od pomembnih ciljev, ki si jih zadaja novomeška knjižnica. Zavedamo se namreč, da je dobro zdravje temeljni pogoj za socialni, ekonomski in osebni razvoj ter najpomembnejši dejavnik kakovosti življenja. Sodobne knjižnice smo s širokim naborom gradiva ter raznovrstnimi dejavnostmi in aktivnostmi pomemben dejavnik vseživljenjskega učenja okoliških prebivalcev. Spodbujanje vseh vrst pismenosti, med njimi tudi zdravstvene pismenosti, je tako ena ključnih dejavnosti zaposlenih. Teme, namenjene skrbi za zdravje, med obiskovalci vedno naletijo na veliko zanimanje. Tovrstni dogodki so zelo dobro obiskani, prav tako tudi dogodki, ki spodbujajo gibanje in zdrav način življenja.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

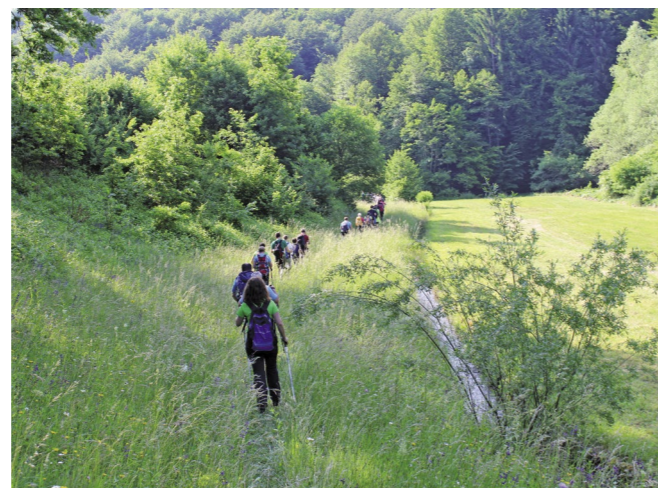
Na Študijskem oddelku se nahaja ZDRAVstveni KOTiček, v katerem je mogoče najti uporabne informacije s področja zdravja, občasne knjižne razstave o aktualnih tematikah, ki jih pripravljamo s pomočjo številnih partnerjev in jih dopolnjujejo tudi občasne aktivnosti in predavanja v sklopu redne prireditvene dejavnosti knjižnice. Prav tako se tam nahajajo zloženske s priporočilno literaturo v povezavi s posameznim področjem zdravja, na spletni strani pa v sklopu ZDRAVstvenega KOTička najdete tudi aktualne elektronske vire podatkov s področja zdravja.



Knjižničarji se vedno radi odzovemo na skupinske krvodajalske akcije.

PRIREDITVENA DEJAVNOST KNJIŽNICE

V sklopu redne prireditvene dejavnosti pripravljamo številne dogodke, predavanja in delavnice o zdravem načinu življenja. Zdrava prehrana, gibanje, predstavitev aktualnih knjig s področja zdravja in srečanja s strokovnjaki so stalnica programa, saj gre za teme, za katere so obiskovalci pokazali veliko zanimanje. Že tradicionalno vsak prvi torek v mesecu v sodelovanju z Društvom Bober – okoljsko gibanje Dolenjska pripravljamo tudi alternativne večere, s katerimi skrbimo za duhovni razvoj obiskovalcev in jim ponudimo možnost spoznati alternativne metode načina življenja. Izvajamo tudi literarne sprehode po Novem mestu, sodelujemo v nacionalnem projektu #športajmoinberimo, ki združuje gibanje in branje pri mladih, vsako prvo soboto v juniju pa organiziramo Trdinov literarni pohod na Gorjance.



V letošnjem letu pripravljamo že 7. Trdinov literarni pohod, ki združuje gibanje s spoznavanjem bogate literarne, zgodovinske in etnološke dediščine Janeza Trdine.

KNJIŽNICA SEMEN

S Knjižnico semen, ki smo jo po vzoru Goriške knjižnice Franceta Bevka vzpostavili v predverju knjižnice, spodbujamo samooskrbo ter pridelavo domačih semen in vrtnin. Pripravljamo tudi različna predavanja in delavnice o vrtnarjenju in semenarstvu ter izmenjavo semen in sadik. Občasno sodelujemo na tržnici, Knjižnico semen pa smo predstavili tudi na novomeški Zelemenjavi in na Gregorjevem sejmu.

SKRB ZA ZDRAVJE NA DELOVNEM MESTU

Zavedamo se, da je pri spodbujanju zdravstvene pismenosti pri drugih pomembno, da tudi zaposleni dosegamo visoko raven osveščenosti na področju zdravstvene kulture. V Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto smo iz omenjenega razloga pripravili načrt promocije zdravja na delovnem mestu, s katerim želimo spodbujati zaposlene k zdravemu načinu življenja, povečati kontrolo nad svojim zdravjem ter doseči izboljšanje zdravja. Promocija zdravja na delovnem mestu so sistematične ciljne aktivnosti in ukrepi, ki so namenjeni vsem delavcem in se izvajajo za vse delavce pod enakimi pogoji, z namenom ohranjanja in krepitev telesno in duševno zdravje zaposlenih. Gre za kombinacijo sprememb fizičnega in socialnega okolja ter z zdravjem povezanega življenjskega sloga. Promocija zdravja na delovnem mestu je skupno prizadevanje vodstva, delavcev in družbe za izboljšanje zdravja in dobrega počutja zaposlenih pri delu. To dosegamo s kombinacijo izboljšanja organizacije dela in delovnega okolja, spodbujanjem zaposlenih, da se aktivno udeležujejo aktivnosti za varovanje in krepitev zdravja, omogočanjem izbire zdravega načina življenja in spodbujanjem osebnostnega razvoja.



V maju smo pred knjižnico pripravili izmenjavo sadik ter delavnico semenarstvu, ki jo je vodil Jože Lusavec iz društva Ajda Dolenjska.



Pred pandemijo smo prvič organizirali družinsko kolesarjenje za zaposlene in uporabnike.

MED NJIMI NI NIKOGAR S KISLIM OBRAZOM

Če ste se kdaj med delovnikom zjutraj sprehodili po različnih kotičkih naše občine, ste zagotovo opazili manjšo ali večjo skupino ljudi dobre volje, ki skupaj telovadi v prepoznavnih oranžnih majicah. Kdo so, zakaj se zbirajo in zakaj med njimi ne najdemo kislil obrazov?

Novomeška zgodba društva Šola zdravja se je začela pisati na simboličen dan - dan zmage, 9. maja 2014, z ustanovitvijo prve tukajšnje skupine jutranje vadbe na prostem v Portovalu. V vseh teh letih je iz zgodbe nastal roman s številnimi zmagami: letošnjega maja je Novo mesto tako dobilo že 13. skupino Pri Roku, ki jutra preživlja z rekreacijo.

»Edini izgovor, da te ni, je, če imaš zdravnika. Ampak če si hodil redno, tudi zdravnik na potrebuješ,« v smehu pravi 74-letna Ana iz skupine Portoval. Podobno kot ona je že sedem let član društva 74-letni Boris, ki je za »oranžno vadbo« slišal od prijateljev: »Tudi prej sam kaj telovadil, a sedaj bolj redno oz. dobesedno vsak dan ob 7.30 v Portovalu. Zakaj bi se kdo pridružil? Da ne sedi doma, da vstane in gre na svež zrak in sonce. Tu je gibanje in tu je druženje.«

VELIKO VEČ KOT VADBA

Na klepetu po opravljeni vadbi je bilo slišati veliko sproščenega smeha in skupinica za enim od omizij je razkrila, kaj jim pogosto pravijo (veliko mlajše) natakariče: »Če bomo imele me pri vaših letih toliko energije kot ve, bomo presrečne (smeh).« Po njihovem spominu je najstarejši član štel 87 let!

Seveda bi lahko vsakdo od njih vadil tudi v zavetju lastnega doma, a tisti, ki so del Šole zdravja, ob takšni pripombi le zamahnejo z roko. Ali kot pravi Alenka: »Zakaj ne doma? Ker je v skupini vsekakor bolj intenzivna vadba, misli ti ne odtavajo stran, saj imamo vadiatelja, ki vse skupaj vodi in usmerja. Tu je seveda še druženje in podpora ostalih članov skupine. Skratka, ni izgovorov, da ne vadiš, medtem ko doma vsekakor najdeš kakšnega.«

»Seveda sem,« na vprašanje, ali je ponosna na minuli osem let delovanja Šole zdravja v dolenski prestolnici, odgovori Darinka Smrke, vodja novomeške podružnice omenjenega društva in vodja prve skupine Portoval. »Bilo nas je pet žensk in 9. maj se nam je zdel pravi dan za nov začetek. Tisto zimo leta 2014 smo sprva hodile v Šmarješke Toplice in se tam učile, potem obiskale še seminar društva, 9. maja pa »zmagale« oz. ustanovile svojo skupino. In že tisti prvi dan nas je bilo 20 na telovadbi, že prvo poletje pa čez 70! Bili smo najhitreje rastoča skupina v slovenskem merilu!«

Ko govorimo o zdravem načinu življenja, čemur je namenjena tokratna izdaja glasila, ne moremo mimo zdrave prehrane in gibanja. Ko pomislimo na šport, pa ne moremo mimo nevladnega sektorja, v katerem delujejo domala vse športne panoge, kjer se skozi leta delovanja posameznih športnih društev in klubov razvijejo vrhunski športniki in športnice, na katere smo vsi upravičeno ponosni in za katere srčno navijamo. Zato tokratna odločitev stičišča nevladnih organizacij JV Slovenije, katero društvo predstaviti, ni bila lahka. Prepričala so

nas strokovnost, ravnokar ustanovljena nova skupina in seveda nalezljiva dobra volja.

PREVENTIVA PRED KURATIVO

»Društvo Šola zdravja je nosilec jutranje telovadbe, ki je namenjena starejšim, saj vadimo vsako jutro ob 7.30 ali 8. uri, ko mlajši običajno zaradi dela ne morejo, sicer so nanjo vabljeni vsi,« pripoved o osmih letih novomeških zmag začne Darinka Smrke. Avtor omenjene telovadbe je ruski zdravnik Nikolay Grishin, dr. med., ki je pripravil vaje za jutranjo telovadbo na prostem. Vadbo sedaj že v 90 občinah po državi vodijo usposobljeni člani društva vadiatelji. »Dr. Grishin živi v Sloveniji že vsaj 15 let in je med soustanovitelji društva. Je zdravnik kiropraktik, specialist tudi za hrbtenice, in je prepričan, da moramo za svoje zdravje najprej poskrbeti sami, šele potem lahko od zdravstvenega sistema pričakujemo pomoč,« začetke oriše vodja novomeške podružnice.



Jutranje vaje Šole zdravja izvajajo vsak delovnik, potekajo pa že na 13 lokacijah po Novem mestu, ob vsakem vremenu ali letnem času. S terena že prejemajo prošnje za nove skupine. M. M.

Zdravstvenemu sistemu (in seveda ljudem) v oporo in podporo deluje nemalo društev, običajno povezanih z določenimi zdravstvenimi stanji ali boleznimi. Društvo Šola zdravja je nekoliko drugačno, njegovo delovanje z zdravstvenega vidika pa predvsem preventivno. A da je še kako pomembno, med drugim izkazuje sofinanciranje Ministrstva za zdravje, ki prispeva 60.000 evrov ali tretjino njihovih prihodkov. Ostalo pokrijejo iz podpore Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO) ter članarine. Zanj člani odštejejo 20 evrov letno, iz tega naslova pa krovno društvo pokrije plače zaposlenih, skrbi za »vzgojo« novih vadiateljev, izdaja društveno glasilo, skrbi za izobraževanja s področja zdravja ... Brez tovrstne profesionalizacije delovanja bi težko spisali tako uspešno zgodbo, ki danes vključuje več kot štiri tisoč Slovencev in Slovenk.

Od tega jih je samo v našem mestu okoli 300! In če se vrnemo k lokalnim zmagam: »Portoval je še vedno največja skupina, imamo 50 članov. Nekoč nas je bilo tudi 70, a so se oblikovale nove skupine na novih lokacijah, saj sta tako izvedba in organizacija vadbe lažja. Lani smo, kljub kroni, dobili novo skupino v KS Kandija Grm, pobud pa imamo še kar nekaj. Zadnja je 13. skupina Pri Roku, ki šteje že 16 članov.«

NOVE POBUDE S TERENA

Skrivnost njihovega uspeha se skriva tudi v tem, da znajo prisluhniti terenu oz. dejanskim potrebam someščanov. »Skupine nastajajo zelo različno, a vedno na podlagi neke pobude: bodisi krajevne skupnosti (npr. skupina Pri Roku je nastala na pobudo KS Regrča vas) bodisi samih članov (tako je nastala skupina Pri topu na Drski, katere člani so prej obiskovali Portoval). Izkazalo se je recimo, da ko je pobudo podalo društvo samo, nismo bili uspešni, saj je ključno, da pobuda pride s terena. Tako imamo sedaj aktualne pobude še iz Stranske vasi in Ždinje vasi.«

Po njenih besedah bodo končne odločitve o 14., 15. in naslednjih skupinah sprejemali jeseni. »Za nove skupine namreč priredimo seminar za nove vadiatelje; obišče nas kineziolog, ki sodeluje z društvom in je odgovoren za takšna izobraževanja. Nove vadiatelje običajno poiščemo v obstoječih skupinah, poudariti pa moram, da smo vsi vadiatelji prostovoljci in za to nismo plačani.«

Da jih ceni tudi lokalna skupnost, med drugim izkazuje sofinanciranje MO Novo mesto, ki je v zadnjih dveh letih za njihovo delovanje namenila po 700 evrov na leto, v prihodnje pa naj bi se ta znesek povečal na dobrega tisočaka.

Darinka Smrke je med drugim tudi lanska prejemnica občinske nagrade, ki hitro pritrdi ostalim sogovornikom: »Drži, ne gre le za telovadbo. Gre tudi za druženje, socialni stik, ki je enako pomemben. Naša povprečna starost je 70 let in veliko someščanov in someščank smo s tem potegnili ven iz stanovanj ali samote zasebnih hiš. In ko rečemo, da vadimo vsak delovnik, to tudi mislimo – torej ne glede na letni čas. (smeh) Naše vadbe pa vedno spremlja dobra volja! Ste opazili? Tu ni nikogar s kislilim obrazom (smeh).«



Darinka Smrke je pred osmimi leti s prijateljicami ustanovila prvo novomeško skupino Šole zdravja. M. M.



Del prve skupine iz Portovala je 6. maja zjutraj telovadil pod krošnjami igrišča v Regrči vasi in tako podprl ustanovitev zadnje, 13. skupine Pri Roku. M. M.

Z EKOLOŠKO PRIDELAVO DO VEČ ZDRAVJA

Definicije zdravega in polno živega življenja so različne, prav gotovo pa so pomembne komponente prehrana, gibanje v čistem okolju in čim manj stresno življenje. K temu spodbuja tudi Evropska komisija s svojimi smernicami.

V pripombah na Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 komisija opozarja, da je Slovenija premalo ambiciozna na področju reševanja podnebne in biodiverzitetne krize. Države članice v želji po čim večji pridelavi in s tem povezani prehranski varnosti, ki je v veliki meri tudi posledica vojne v Ukrajini, povečuje odvisnost od umetnih gojil. To pa je v nasprotju z zastavljenimi okoljskimi politikami, ki stremijo k ekološkim kmetijskim praksam in proizvodnji energije iz obnovljivih virov brez ogrožanja pridelave hrane. Obveznosti Slovenije na tem področju so velike, do leta 2030 se bo morala približati ciljem EU 2030, ki zahtevajo kar 25 % površin za ekološko pridelavo.

Zadnji javni razpis za pripravo projektov s sodelovanjem med LAS je k doseganju tega cilja izzval tudi lokalne akcijske skupine. V razpisu so bili kot najpomembnejša ciljna skupina prepoznani ekološki deležniki. LAS Dolenjska in Bela krajina je pripravila štiri projekte, v dveh primerih v vlogi vodilnega partnerja. V projektih smo zasledovali cilje, povezane z ekološko pridelavo z uporabo manj gnojil, osveščanje prebivalcev o pomenu lokalno pridelane hrane, izobraževanje kmetovalcev o tehnikah učinkovite sonaravne pridelave in pomenu načrtovane pridelave, ki bo omogočala neposredno navezavo med pridelovalci in predelovalci. Glede na to, da razpis spodbuja tudi sodelovanja s partnerji izven nacionalnih meja, smo se pri pripravi projektnih predlogov povezali z lokalnimi akcijskimi skupinami iz Srbije in Avstrije ter z Ekološko zvezo Severne Makedonije.

V projektu Veriga eko zelišč od Dolenjske do Krasa, ki je nastal v povezavi štirih slovenskih in enega srbskega LAS-a, bomo skupaj s partnerji razvijali nove produkte iz ekstraktov, izdelanih iz ekološko pridelanih

zelišč (zeliščne bombone, lizike, sirupe, liofilizirana zelišča in začimbe), novo turistično ponudbo (zeliščarske kmetije), izobraževalni center v Kočevju, oblikovana pa bo tudi mreža pridelovalcev zelišč, vključenih v LAS.

V projektu Veriga eko semen želimo uresničiti že dolgo prisotno željo, da bi vzpostavili gensko banko avtohtonih semen na območju Dolenjske in Bele krajine. Glede na to, da Gorenjska genska banka semen že ima, s tem pa tudi izkušnje, povezane z zbiranjem in vzgojo semen, predvsem na področju stročnic, smo se v projektu Gorenjska košarica povezali z LAS. V projektu bodo poleg genske banke semen in testnih polj za vzgojo semen razviti tudi novi namazi iz pridelanih semen – stročnic. Pri razvoju novega produkta nam bodo pomagali partnerji iz Ekološke zveze Severne Makedonije.

V projektu Iz drobnice smo povezali belokranjske rejce drobnice. Bela krajina ima svojo avtohtono pasmo ovac – belokranjsko pramenko. Spodbujanje reje drobnice in s tem paše na prostem je zelo pomembno pri preprečevanju

zaraščanja. Izdelane analize iz predhodnih projektov so pokazale, da so prehranski izdelki iz drobnice med potrošniki premalo poznani in s tem tudi cenjeni. V projektu sta poudarjeni izdelava mlečnih izdelkov iz mleka drobnice in izdelava mesnih izdelkov. S tem ciljem bo sofinancirana oprema za zorenje mesa in predelavo mleka (mlečnih kotov, pinj, kombiniranega vozila s hladilno komoro). Ker pa želijo drobničarji spoznati tudi tuje prakse, smo se v projektu povezali z avstrijskim LAS – LAG REGIONAL COOPERATION OF LOWER CARINTHIA.

V projektu Zdrava prehrana za starostnike, hranljiva in polnovredna hrana je pomembna v vseh obdobjih življenja, je glavni poudarek LAS DBK na pridelavi senenega mleka in izdelavi mlečnih izdelkov. Hkrati je v projektu zelo poudarjeno spodbujanje rejcev, da se bodo več odločali za prosto pašo govedi in ekološko pridelavo krme.

Ekološka pridelava in ekološki kmetje bodo ključna tema pri pripravi strategije lokalnega razvoja, ki jo bo Lokalna akcijska skupina začela pripravljati jeseni, zato je smiselno, da z animacijo kmetij začnemo čim prej.



Arhiv LAS DBK



LAURA UNUK PARTIJO ŠAHA ODIGRALA Z ROBOTOM

Na Razvojnem centru Novo mesto se je marca v organizaciji Europe Direct Novo mesto, Laboratorija za tovarne prihodnosti (LABTOP), oba delujeta znotraj RC Novo mesto, Šahovskega društva Krka in Šahovske zveze Slovenije odvil edinstven šahovski dogodek Šah-mat 4.0.

To je še dokaz več, kako uspešno povezujemo različna področja – tokrat šah in tehnologijo. Vrhunec odličnega dvodnevne šahovskega dogodka je namreč predstavljala edinstvena partija. Na eni strani šahovnice šahovska velemejstrica in dvakratna mladinska prvakinja Laura Unuk, na drugi robot, ki so ga sprogramirali v LABTOP-u. Nevsakdanji prizor so zaznamovale še prav posebne 3D-figure, oblikovane posebej za to priložnost in natisnjene v LABTOP-u. V sodelovanju z Lauro Unuk so namreč nastale figure ŠAH-MAT 4.0 – Slovenske legende. Vsaka predstavlja simbolno upodobitev po navdihu

bodisi znanega slovenskega literarnega junaka bodisi drugega močnega simbolnega pomena za Slovenijo in slovenski narod.

V sklopu dogodka so se sicer odvijali še vseslovenski spletni šahovski turnir, v katerem je bil najboljši Jernej Zupančič iz ŠD Krka Novo mesto, izjemno napeta simultanka, v kateri je Laura Unuk hkrati igrala z 22 nasprotniki (z dvema je remizirala, 20 pa jih je premagala), in ekipni turnir med Ljubljano in Novim mestom, v katerem so zmago slavili Novomeščani.

Miha Turk



JUNIJ

17. 16.00
Noč na Krki
MC Oton, Gostišče Loka, bar Krka živi,
košarkarsko igrišče Loka

18. 16.00-21.00
Praznik situl
Kapiteljska njiva in Marof,
21.30 Dolenjski muzej Novo mesto

18. 9.00-24.00
Poletna muzejska noč
Dolenjski muzej in Jakčev dom

19. **Zaključek dirke Po Sloveniji**
Trška gora in Glavni Trg

25.-26. **Opera Julija**
Glavni trg

30.6.-1.7. **Festival Rudi Potepuški**
Glavni trg

AVGUST

3. 20.00
**Festival novomeško poletje:
Manca Berlec**
Park rastoče knjige

4.-31. **4., 5., 6., 11., 31.**
Novomeški poletni večeri
Kavarna Goga

15.-20. **Delavnica in festival
JAZZINTY 2022**
različna prizorišča

17.-20. **Kino na trgu
(4 filmske predstave)**
Glavni trg

20. 21.00
**Festival novomeško poletje:
Vlado Kreslin z Malimi bogovi
& Beltinško bando**
grad Grm

23.-27. **Festival Novo mesto Short**
Kavarna Goga in grad Grm

27. **Odperta kuhna**
Glavni trg

27. 21.00
**Festival novomeško poletje:
Tokac & Hamo**
muzejski vrtovi

28. **Večerna glasbena čarovnija:
Tomislav Bralič in Klapa Intrade,
Marko Škugor, Manca Špič,
Erosi + gost presenečenja**
Glavni trg

JULIJ

1. **Skupina LPS (zmagovalci
Eme) in skupina Ember**
Mladinski center Oton

1. **Otvoritev razstave
Novomeški likovni dnevi**
Jakčev dom

1.-2. **Food truck festival:
Karavana okusov**
Glavni trg

2. **Dobrodošli doma: koncert
Prifarskih muzikantov**
Glavni trg

3. **Koncert Gianni Rijavec in
godalni kvartet**
Ploščad pred KCJT

7.-30. **7., 14., 16., 21., 23., 28., 30. 7.**
Novomeški poletni večeri
Kavarna Goga

8. 21.00
**Festival novomeško poletje:
Severa Gjurin**
muzejski vrtovi

8. 19.00
Lepote harmonike
Glavni trg

8. **JAZZ IN TI: Jaka Berger
(pogovor in koncert)**
Art caffe

9. **Grem domov v Novo mesto:
Bajaga**
Glavni trg

10. **Skoki v Krko**
Kandijski most

13. 20.00
**Festival novomeško poletje:
Mef & Jani Kovačič**
Park rastoče knjige

16. **Kubanski večer**
lokal Pri vodnjaku

20. 20.00
**Festival novomeško poletje:
Cedahuči**
Park rastoče knjige

22. **Nuša Derenda & Gašper Rifelj**
bar Plaža

29. 20.00
**Festival nove novomeške glasbe:
Luto, Krt, Parliament Attack**
Glavni trg, pred Knjigarno Goga